Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרײַז 20 גראָשען

הײַנט 8 זײַטען.

נײַער פֿאָלקסבלאַט

אונפּאַרטײאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפֿטליכע טאָג-צײַטונג

Nr. 184/1480 | Łódź, Wtorek, 7 sierpnia 1928 r. | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג, כ״א מנחם אב תרפ״ח | Nr. 184/1480

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פֿון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

איטאַליען קאָנצענטרירט מיליטער אויף דער יוגאָסלאַווישער גרעניץ.

בעלגראַד, 6 (אַ. וו.) לויט אַ איבערמאַציע פֿון „פּאָליטיקאַ" האָט איטאַליען קאָנצענטרירט אויף דער יוגאָסלאַווישער גרעניץ 100 טויזענד זעלנער. די סבה פֿון דער דאָזיגער קאָנצענטראַציע איז דער ווילען אויסצואיבען אַ דרוק אויף יוגאָסלאַוויען, אַז זי זאָל גיכער ראַטיפֿיצירען דעם געשלאָסענעם אָפּמאַך פֿון ביידע לענדער אין נעטונאָ.

נײַער פּאָליטישער מאָרד אין יוגאָסלאַוויען

וועט פֿערשאַרפֿען די בעציהונגען צווישען די כאָרוואַטען און סערבען.

בעלגראַד, 6 (אַטע) דאָ איז ערמאָרדעט געוואָרען דער רעדאַקטאָר פֿון דער צײַטונג „יעדינסטוואָ", וולאַדאַ ריסטאָוויטש. ריסטאָוויטש איז ערמאָרדעט געוואָרען פֿאַר פֿיהרען אַ שאַרפֿע קאַמפּאַניע געגען נאַדיטש'ען.

דער דאָזיגער מאָרד וועט זיכער פֿערשאַרפֿען די אַזוי אויך אָנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען די כאָרוואַטען און די סערבען.

דעם מערדער פֿון ריסטאָוויטש'ען איז אַרעסטירט געוואָרען. דאָס איז ער באַהן-אַרבײַטער שוביטש, וועלכער האָט ערקלערט, אַז דעם מאָרד איז ער בעגאַנגען צוליב ריסטאָוויטש'עס פּאָליטישע טעטיגקייט.

די סאָוויעטען און דער לעגיאָניסטען-צוזאַמענפֿאָהר.

ריגאַ, 6. (אַט"ע). פֿון ריגאַ מעלדעט מען, אַז די סאָוויעטישע פּרעסע פֿערנעהמט זיך לעבּהאַפֿט מיט דעם לעגיאָניסטען-צוזאַמענפֿאָהר, וועלכער דאַרף פֿאָרקומען אין ווילנאַ. די סאָוויעטישע צײַטונגען שרײַבען, אַז דער פּוילישער מיליטאַריזם גרייט זיך צו אַ ווייטערדיגער עקספּאַנסיע אויף מזרח. אין ווייסרוסישען געביט האָט די סאָוויעטישע מאַכט פֿעראָרדענט אַן איבערגרופּירונג פֿון מיליטער.

אומגעהויערע נאַטור-קאַטאַסטראָפֿעס

ניו-יאָרק, 6. (אַט"ע). די געפֿעהרליכע היצען דויערען ווייטער. זונטאָג זענען 9 פּערזאָן געשטאָרבען פֿון זונען-שלאַג. נאָך דער גרויסער היץ איז געקומען אין אָוועגד געקומען אַ געוואַלטיגער שטורם, וועלכער האָט אָנגעמאַכט גרויסע שאָדענס. 3 פּערזאָן זענען דערהרג'עט געוואָרען, 6 פּערזאָן זענען דערטרונקען געוואָרען.

בערלין, 6 (אַט"ע). דער שטורם, וועלכער איז אַדורכגעגאַנגען איבער פֿון-בייערן האָט אָנגעמאַכט אומגעהויערע שאָדענס. גאַנצע ערלאַנגען איז די גאַנצע זריעה פֿערניכטעט געוואָרען. 2000 בוימער זענען אויסגעריסען געוואָרען מיט די וואָרצלען, פֿיל הײַזער זענען פֿערניכטעט געוואָרען.

לאָנדאָן, 6. (אַט"ע). אין ניו-יאָרק, שטאָט אילאַיס איז פֿאָרגעקומען אַ גרויסע באַהן-קאַטאַסטראָפֿע. אויף דער סטאַציע קוויראָ איז אַ שנעלצוג ארויסגעפֿאָהרען אויף אַ פּאַסאַזשיר-צוג. ביז איצט האָט מען פֿון אונטער די חורבות אַרויסגענומען 12 טויטע קערפּערס, שווער פֿערוואונדעטע זענען ביז איצט אָבגעצעהלט געוואָרען 15.

מעקסיקאַ, 6 (אַטע). פֿון מעקסיקאַ מעלדעט מען וועגען אַ גרויסע ערד-ציטעריניש וואָס איז פֿאָרגעקומען אין שטאָט אָאַסאַ. די שטאָט פֿינאַנטעפּאַ איז איינגאַנצען פֿערניכטעט געוואָרען, ביז איצט זענען אָפּגעצעהלט געוואָרען 60 טויטע. אויך די אַרומיגע שטעט זענען פֿערניכטעט געוואָרען. צוליב דעם וואָס די טעלעגראַפֿישע און טעלעפֿאָנישע פֿערבינדונג איז איבערגעריסען געוואָרען פֿעהלען ידיעות פֿון די ווייטע שטעט.

לאָנדאָן, 6. (אַטע). פֿון טאָקיאָ מעלדעט מען, אַז אין גאַנץ יאַפּאַן בּושעוועט אַ שרעקליכער שטורם, וועלכער מאַכט גרויסע שאָדענס. פֿיל פֿישער-שיפֿען זענען שוין אונטערגעגאַנגען, ביז איצט זענען אומגעקומען 62 פּערזאָן. די שיפֿען האָבען בעקומען אַ בעפֿעהל צו זוכען די פֿישערס, וועלכע געפֿינען זיך אויפ'ן ים. דער שטורם דויערט שוין זייט אַ וואָך.

זאַקאָפּאַנע, 6. (א.וו.). לויט אָפֿיציעלע אויסרעכנונגען בעטרעפֿען די שאָדענס פֿון די שרפֿות אין די טאַטרען-וועלדער 80 טויזענד זלאָטעס. עס זענען פֿערברענט געוואָרען 94 מאָרגעס וואַלד.

ענגלאַנד פֿאַר אָפּרײַניגען דאָס רהיין-געביט.

לאָנדאָן 6. (א. וו.) „דיילי טעלעגראַף" ברענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז טשעמבערלען וועט אין דער נאָהענטסטער צייט אָפּגעבען אַ דעקלאַראַציע וועגען אָפּרײַניגען דאָס אָקופּאַציע-מיליטער פֿון רהיין-געביט.

ווי אַזוי האָבען זיך די פּוילישע לופֿט-פֿליהער געראַטעוועט?

בעריכט פֿון קאַפּיטאַן פֿון דער שיף „סאַמאָס".—די פֿליהער זענען געווען 33 שעה אין דער לופֿט.

לאָנדאָן, 6. (ספּ. טעל.) לויט די ביז איצטיגע ידיעות איז דער פֿערלויף פֿון דער רייזע פֿון די פּוילישע לופֿט-פֿליהער קובאַלאַ און אידזשיקאָווסקי געווען פֿאָלגענדער: נאָכדעם ווי די פֿליהער האָבען זיך פֿרייטאָג 5 מיט 75 מינוט אויפגעהויבען פֿון פֿליהער-פֿלאַץ לע-בורזשע זענען זיי זעהר גוט געפֿלויגען 9 אַ זייגער זענען זיי שוין געווען אויפ'ן אָפֿענעם ים, די פֿליהער האָבען בעשלאָסען צו ענדערען זייער געפּלאַנטע ריכטונג און אַנשטאָט צו פֿאָהרען איבער די אַזאָרען-אינזלען האָבען זיי גענומען די ריכטונג דירעקט אויף מערב. 12 מיטאָג זענען זיי שוין געווען 1000 קילאָמעטער ווייט פֿון די פֿראַנצויזישע ברעגעס דאַן שוין 800 קילאָמעטער הינטער די אַזאָרען, אין דער נאַכט פֿון פֿרייטאָג און שבת האָבען די לופֿט-פֿליהער, זעהט אויס בעשלאָסען צו פֿאָהרען צוריק. די סיבה דערפֿון איז נאָך נישט בעוואוסט, האַלב פֿינף נאָכמיטאָג האָט זיך דער אַעראָפּלאַן אַראָפּגעלאָזען 70 קילאָמעטער ווייטער פֿון פּאָרטוגעזישען ברעג. די סיבה דערפֿון איז וואָס ס'האָט אויפגעהערט צו פֿונקציאָנירען די רויר וואָס פֿיהרט בענזין פֿון רעזערוואַר אין מאָטאָר אַרײַן.

ווי אַזוי זענען די פֿליהער אַרויף אויף דער דײַטשער האַנדעלס-שיף?

בערלין, 6. (ספּ. טעל.) לויט אַ ראַפּאָרט פֿון קאַפּיטאַן פֿון דער שיף „סאַמאָס" האָט זיך דער אַעראָפּלאַן אַראָפּגעלאָזען אויף פֿאָלגענדען אופֿן שבת האַלב 5 נאָכמיטאָג האָט די מאַנשאַפֿט פֿון דער שיף „סאַמאָס", וועלכע איז געגאַנגען פֿון האַמבורג אין פּאָרטוגעזישען פּאָרט לעיקסאָס, בעמערקט אַ גרויסען אַעראָפּלאַן, וועלכער איז געפֿלויגען אויף אַ הויך פֿון הונדערט מעטער, דער אַעראָפּלאַן האָט זיך אַראָפּגעלאָזען ביז 30 מעטער איבער דער שיף און האָט אַראָפּגעלאָז'ען אַ בריוועל, וועלכעס איז געווען אָנגעבונדען אויף אַ פֿלעשעל. דער אינהאַלט פֿון בריוועל איז געווען פֿאָלגענדער:

„מיר זענען געצוואונגען זיך אַראָפּצולאָזען, מיר בעטען צו פֿעראָרדנען רעטונגס-מיטלען.

דער קאַפּיטאַן פֿון דער שיף האָט מיט דער הילף פֿון פֿעהנלעך, בעפֿוילען צו וויסען צו געבען די פֿליהער, אַז די שיף איז גרייט צו ראַטעווען. אין עטליכע מינוט אַרום, נאָכ'ן אָפּרײַניגען די רעזערוואַרען פֿון בענזין, האָט זיך דער אַעראָפּלאַן אַראָפּגעלאָזען אויפ'ן וואַסער עטליכע הונדערט מעטער פֿון דער שיף. בײַם אַראָפּפֿאַלען אויפ' וואַסער זענען די פֿליגלען פֿון אַעראָפּלאַן צושמעטערט געוואָרען. די מאַנשאַפֿט פֿון דער שיף האָט ביידע פֿליהער אויפגענומען אויף דעם דעק, דערבײַ איז דער מאַיאָר קובאַלאַ פֿערוואונדערט געוואָרען אין דער האַנד. די שיף איז דאַן אָפּגעפֿאָהרען אין פּאָרט. מאַיאָר קובאַלאַ איז אָפּגעפֿיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. זײַנע וואונדען זענען זעהר לײַכטע.

די פֿליהער פֿאָהרען קיין פּאַריז.

ליסאַבאָן, 6. (ספּ. טעל.) דער מאַיאָר אידזשיקאָווסקי האָט ערקלערט, אַז ער וועט דאָנערשטאָג שוין צוזאַמען מיט מאַיאָר קובאַלאַ זײַן צוריק אין פּאַריז.

5700 קילאָמעטער דורך 33 שעה.

לאָנדאָן, 6. (ספּ. טעל.) לויט דער אויסרעכענונג פֿון די ענגלישע צײַטונגען האָבען די לופֿט-פֿליהער, פֿליהענדיג פֿון לע-בורזשע צו די אַזאָרען און צוריק דורך 33 שעה געמאַכט אַ וועג פֿון 5700 קילאָמעטער, וואָס מאַכט אויס נישט ווייניגער, ווי דער נאָהנטער וועג צווישען אייראָפּאַ און אַמעריקאַ.

דער בעשעדיגטער אַעראָפּלאַן.

בערלין, 6. (ספּ. טעל.) דער בעשעדיגטער אַעראָפּלאַן, מיט וועלכען עס זענען געפֿאָהרען די מאַיאָרען אידזשיקאָווסקי און קובאַלאַ, איז צונעבונדען געוואָרען צו דער שיף „סאַמאָס" און איז מיטגעבראַכט געוואָרען אין פּאָרטוגעזישען פּאָרט.

נײַע אָקעאַן-רײַזע.

וואַרשאַ, 6. (טעלעפֿאָניש) ווי עטליכע צײַטונגען טיילען מיט, גרייט מען צו אַ נײַע פּוילישע לופֿט-רײַזע פֿון אייראָפּאַ קיין אַמעריקאַ. די פֿאָרבערייטונגען צו דער רײַזע ווערען געהאַלטען בסוד.

DR. MED. DONCHIN
ספּעציאַל-אַרצט פֿאַר אויגען-קראַנקהייטען
...
(Moniuszki) 1
9·97

בעקאַנטמאַכונג.

דערמיט מאַך איך בעקאַנט די ג' קאָנפֿעקציאָנערען און קונדשאַפֿט, אַז איך האָב געעפֿענט אויף נאָוואָמיעסקאַ 10, טעל. 53-12. אין הויף, געשעפֿט נ. 2 אַ לאַגער פֿון אַלע אַרט פּעלץ-וואַרען און עמפּפֿעהל מיך מיט אַכטונג פּעלץ-וואַרען-געשעפֿט א. י. פּיק.

664

אַנאָנסען אין נײַעם פֿאָלקסבלאַט האָבען דעם גרעסטען ערפֿאָלג!

אחרי מחלה כבדה וממושכה מתה אתמול בשנת הששים ושמונה לימי חייה האשה הצנועה מרת

נ. ע.

מחלה דרעסער

אשת ר' יעקב וולאשטשעווער ז"ל

(מבית קרעל)

הלויה תהיה היום, יום ג' כ"א לחודש מנחם אב תרפ"ח, בשעה 12 בצהרים, מבית האבל, פּיעטריקאָווער 197.

השרויים בצער עמוק:

בניה, בנותיה, התניה, כלותיה ונכדיה.

דיסקוסיע וועגן ארץ=ישראל=פראגע
אויפ׳ן קאנגרעס פון סאצ. אינטערנאציאנאל

בריסעל, 6 (יט״א טעלעגראפיש). אויף דער היינטיגער זיצונג פון קאנגרעס פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל אין בריסעל איז פארגעקומען א לעבהאפטע דיסקוסיע און א שארפער מיינונגס - אויסטויש וועגן דעם פארשלאג צו שאפען א ספעציעלע קאמיסיע פאר פאלעסטינא - פראגען און פאר׳ן ארבייטענדען ארץ-ישראל דער דערמאנטער פארשלאג פון „פועלי-ציון" האט ארויסגערופען שטארקע רייבונגען. הענדערסאן און ד״ר אדלער האבען פארגעווארפען די „פועלי-ציון", אז זיי ברענגען אריין א כאאס און שטערען די ארבייט פון אינטערנאציאנאל, צוליב זייער פאלעסטינא-פראבלעם. זייער שטעלונג איז אונטערשטיצט געווארען דורך אבראמאוויטש׳ן און אטא באוער. די דיסקוסיע איז געווען אזא שארפע, אז הענדערסאן און ד״ר אדלער האבען געדראהט ארויסצוטרעטען פון פרעזידיום פון קאנגרעס, אויב די פראגע וועט ווייטער בעהאנדעלט ווערען. צום סוף איז די פראגע אבגעלעגט געווארען ביז דאנערשטאג ווען די פראגע וועט בעהאנדעלט ווערען אויף א ספעציעלער קאנגרעס-זיצונג.

דער יוד איז טריף...
פערבאטען יודען צו אטעמען מיט וואלד-לופט אין אן עסטרייכישען קוראָרט

וויען. (יט״א). די וואלד-פערוואלטונג ביי קרעמס, נישט ווייט פון דאנוי, האט פערבאטען צו שפאצירען אין וואלד די יודישע קור-געסט. אין וואלד ווערען אריינגעלאזט נאר די קריסטליכע קור-געסט אויפ׳ן סמך פון ספעציעלע איינטריטס-קארטען. דער ראזיגער פערבאט איז שטרענג אפגעהיט געווארען אפילו אין די גרעסטע היצען, דעריבער זענען כמעט אלע יודישע קור-געסט ארויסגעפאהרען פון דעם געגענד. אויך איינצעלנע קריסטען האבען שארף פראטעסטירט געגען דעם ווילדען אנטיסעמיטישען פערבאט און האבען פערלאזט דעם קור-ארט.

כמיעלניקער יודען בעהאלטען זיך אין שוהל
און ווארטען אויפ׳ן סוף פון דער וועלט.

מאסקווע, (י.ט.א.) די גאנצע יודישע בעפעלקערונג פון שטעטעל כמיעלניק, פאדאלער גובערניע, האט זיך דעם 28-טען יולי בעהאלטען אין שוהל אריין, ערווארטענדיג אן ערד-איבערקעהרעניש.

עמיצער האט פערשפרייט איבער׳ן שטעטעל א קלאנג, אז דעם 28-טען יולי וועט א קאמעט זיך אנשלאגען אין דער ערד און זי צעשמעטערען. די יודען פון כמיעלניק האבען דעם דאזיגען קלאנג גענומען גאנץ ערנסט און האבען זיך אנגעהויבען צו גרייטען צום יום-הדין. זיי האבען זיך אלע פערזאמעלט אין שוהל, זיך געשלאגען על חטא און ערווארט, אז אט-אט וועט זיך די וועלט איבערקעהרען.

ווען די נאכט איז אריבער רוהיג, און קיין שום איבערקעהרעניש איז נישט פארגעקומען, זענען זיך די יודען צעגאנגען אין זייערע היימען. די פויערים פון די ארומיגע דערפער, וועלכע האבען אויך געגלויבט, אז די וועלט דארף זיך איבערקעהרען האבען דעם „נס" געפרובט ערקלערען דערמיט, וואס דער קאמעט איז אראבגעפאלען ערגעץ-וואו אין פוילען און דערפאר איז כמיעלניק געראטעוועט געווארען פון אן אונטערגאנג...

מאסקווער כאר=שוהל
וועט נישט פערוואנדעלט ווערען אין א קלוב.

מאסקווע. (י.ט.א.) דער פערלאנג פון די יודישע קאמוניסטען אין מאסקווע צו פערוואנדלען די מאסקווער כאר-שוהל אין א קאמוניסטישען קלוב, איז נישט אנגענומען געווארען דורך דעם מאסקווער סאוויעט.

פון הויכע רעגירונגס-קוועלען איז דער מאסקווער קארעספאנדענט פון דער „יטא" אינפארמירט געווארען, אז די פאדערונגען צו פערוואנדלען די מאסקווער כאר-שוהל אין א קלוב וועלען נישט בעריקזיכטיגט ווערען צוליב דעם, וואס אין מאסקווע זענען פערהאן בלויז 2 שוהלען.

דער אנטיסעמיטיזם פון פ. פ. ס.
ד״ר קרוק׳ס רעדע אין סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל.

בריסעל, 6. (יט״א טעלעגראפיש). אויף דער ווייטערדיגער זיצונג פון קאנגרעס פון סאציאליסטישען אינטערנאציאנאל האט דער דעלעגאט פון די אונאפהענגיגע סאציאליסטען ד״ר קרוק בעריהרט די פראגע פון אנטיסעמיטיזם פון פ.פ.ס. און אנגעוויזען אויף די געשעהענישען בעת דער פייערליכקייט פון 1. מאי אין ווארשא.

דער דעלעגאט פון פ.פ.ס. ניעדזשאלקאווסקי האט אפגעווארפען די פארוואורפען פון ד״ר קרוק און בעטאנט, אז פ.פ.ס. זוכט אנצוקניפען נאהענטע בעציהונגען מיט׳ן „בונד". ניעדזשאלקאווסקי האט אויך אנגעוויזען, אז פ.פ.ס. שטיצט אונטער די יודישע שול. נאך א דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען דער פארשלאג פון ד״ר קרוק, אז ס׳זאל געשאפען ווערען אן איינהייטליכער פראנט פון די ארבייטענדע סאציאליסטען פון אלע פעלקער אין פוילען.

———:o:———

ארגענטינע און בראזיליען קענען אויפנעמען
20,000 יודישע לאנדארבייטער און קוואליפ. פאבריק=ארבייטער א יאהר.

ניו-יארק. (י.ט.א.) דא איז צוריקגעקומען דער עהרען-סעקרעטאר פון „היאס" ה. בענדזשאמין, וועלכער האט צוזאמען מיט ד״ר קריינין און ד״ר אונגער פערבראכט 3 חדשים צייט אין ארגענטינע און בראזיליען אין שליחות פון „היאס-יקא-עמיגדירעקט", כדי אויסצופארשען די אימיגראציע-מעגליכקייטען פאר די יודישע מאסען אין די דרום-אמעריקאנישע לענדער.

ה׳ בענדזשעמין האט ערקלערט, אז ארגענטינע און בראזיליען קענען אויפנעמען 20,000 יודישע איינוואנדערער א יאהר, אבער דאס קענען זיין נאר לאנד-ארבייטער אדער קוואליפיצירטע פאבריק-ארבייטער. אנדערע אימיגראנטען-עלעמענטען דארפען נישט עמיגרירען קיין דרום-אמעריקא, ווייל זיי וועלען נישט געפינען דארט קיין בעשעפטיגונג.

ה׳ בענדזשעמין האט מיט גרויס ענטוזיאזם געשילדערט די ענטוויקלונג פון די יודישע קאלאניעס אין ארגענטינע, און זייערע איינקויפס און פערקויפס-קאאפעראטיוען. אויך די יודישע פעדלער אין בוענאס-איירעס האבען אויפגעבויט א גרויסען בנין פאר א האלבען מיליאן דאלאר אויף קאאפעראטיווע יסודות. וואס איז שייך דער ווייטערדיגער קאלאניזאציע-ארבייט, האט ה׳ בענדזשעמין ערקלערט, דאס „יקא" איז גרייט צו קאלאניזירען 25 יודישע משפחות א יאהר.

יודישע איינוואנדערונג אין קאנאדע.

מאנטרעאל. (יט״א). אין משך פון חודש יוני ה.י. זענען אנגעקומען קיין קאנאדע 20,534 איינוואנדערער, דערונטער 386 יודען. די יודישע אימיגראנטען זענען אויפגענומען געווארען דורך דער יודישער אימיגראנטען-שוץ געזעלשאפט, וועלכע האט איינגעארדנעט 127 אימיגראנטען אין קוועבעק, 161 אין אנטאריא, 57 אין מאניטאבא, 17 אין סאסקאטשעוואן און 24 יודישע אימיגראנטען אין אלבערטא.

קאמונ. דעמאנסטראציעס אין פאריז
98 אויסלענדער וועלען ארויסגעשיקט ווערען פון פראנקרייך.

פאריז, 6 (ספ. טעל.) נישט קוקענדיג אויפ׳ן פערבאט פון אינערן-מיניסטעריום האבען די קאמוניסטען געפרובט אויף נעכטען א גרויסע דעמאנסטראציע. אויפ׳ן רוף פון די קאמוניסטען האבען זיך געשטעלט עטליכע טויזענד פערזאן. די פאליציי האט זעהר ענערגיש פונאנדערגעטריבען די דעמאנסטראנטען. צו קיין בלוטיגע צוזאמענשטויסען איז נישט געקומען. פון די פער׳עקשנ׳טע קאמוניסטען זענען ארעסטירט געווארען 1500 פערזאן. 98 פון די ארעסטירטע זענען אויסלענדער, וועלכע וועלען ארויסגעשיקט ווערען פון פראנקרייך.

די הילפס-טעטיגקייט פאר די מזרח-יוד. סטודענטען אין דייטשלאנד.

בערלין, (י.ט.א.) זייט דעם יאהר 1924 האט דער „הילפס-פעראיין" פון די דייטשע יודען געפיהרט א הילפס-אקציע לטובת מזרח-יודישע סטודענטען, כדי געבען זיי א מעגליכקייט צו ענדיגען זייער שטודיום אין דייטשלאנד. אין זומער-סעמעסטער 1928 ענדיגען 60 יודישע סטודענטען פון די מזרח-אייראפעאישע לענדער די הויכשולען אין דייטשלאנד. דער „הילפס-פעראיין" האט אויך אויסגעפועל׳ט ביי „יק״א" און ביים „דזשאינט" צו אסיגנירען געוויסע סומען אויף דעם צוועק. די הילף ווערט ערטיילט דורך דער פערטיילונג פון פערבאנד פון די יודישע סטודענטען-פעראיינען אין דייטשלאנד.

דער 40=יעהריגער יובל
פון דער לאזשע „בני=ברית"
אין ירושלים.

ירושלים. (י.ט.א.) די ירושלים׳ער לאזשע פון ארדען „בני-ברית" פייערט איצט דעם 40-יעהריגען יובילעאום פון איהר עקזיסטענץ. די „בני-ברית"-לאזשע האט ענטוויקעלט א ברייטע טעטיגקייט. אין יאהר 1892 האט זיך געגרינדעט די ערשטע עפענטליכע ביבליאטעק אין ירושלים, וואס איז שפעטער פערוואנדעלט געווארען אין דער יודישער נאציאנאלער ביבליאטעק און געהערט איצט צום העברעאישען אוניווערזיטעט. די „בני-ברית"-לאזשע האט געגרינדעט די קאלאניעס ביי מוצא, 8 קילאמעטער אויף מערב פון ירושלים, ווי אויך דעם ערשטען העברעאישען קינדערגארטען אין ארץ-ישראל אין יאהר 1903.

דער געזעגענונגס-בריף פון לארד פלומער צו דער בעפעלקערונג פון א״י

ירושלים. (יט״א). אין טאג פון זיין אבפאהר פון ארץ ישראל האט דער געוו. נציב-העליון, פעלדמארשאל לארד-פלומער פערעפענטליכט א געזעגענונגס-בריף צו דער בעפעלקערונג פון ארץ-ישראל, אין וועלכען ער דאנקט דער גאנצער בעפעלקערונג פאר דער אידעאלער אונטערשטיצונג אין משך פון זיין אמט-צייט, און פערזיכערט, אז ער און זיין פרוי האבען פערבראכט 3 גליקליכע יאהרען אין ארץ-ישראל. לארד פלומער ערקלערט צום סוף, אז ער וועט אלעמאל מיט דעם גרעסטען אינטערעס מיטהעלפען דעם וואוקס פון וואוילגוט פון דער פאלעסטינער בעפעלקערונג.

יודישע פויערים אין ווייס-רוסלאנד

מאסקווע. (יט״א). אין צוזאמענהאנג מיט׳ן 4-יעהריגען יובילייי פון ווייס-רוסישען „קאמזעט" זענען פערעפענטליכט געווארען פערשידענע מאטעריאלען, פון וועלכע עס איז צו זעהען, אז 13 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג אין ווייס-רוסלאנד זענען איצט פויערים.

אין משך פון די 4 יאהר פון זיין עקזיסטענץ האט דער ווייס-רוסישער „קאמזעט" איינגעארדנעט אויף ערד אין ווייס-רוסלאנד 8,500 יודישע פאמיליעס, וואס בעארבייטען 50,000 אקער לאנד. עס עקזיסטירען אויך איצט אין ווייס-רוסלאנד 200 יודישע קאלעקטיווע ווירטשאפטען, וואס בעשעפטיגען זיך מיט עופות-צוכט, גערטנעריי און מילכווארג. אין די קומענדיגע יאהרען ערווארט דער ווייס-רוסישער „קאמזעט" צו קאלאניזירען צו 200 יודישע פאמיליעס יעהרליך אין פערשידענע טיילען פון סאוויעט - פערבאנד, איינשליסענדיג בירא-בידזשאן.

געשטארבען דער סאוויעטישער האנדעלס-פערטר. אין עסטרייך.-
אן אמעריקאנער יוד.

מאסקווע. (יט״א). דא איז געשטארבען פון א הארץ-קראנקהייט לאזאר מיכאילאוויטש בענטשין, דער סאוויעטישער האנדעלס - פערטרעטער אין עסטרייך.

דער פערשטארבענער איז געבוירען געווארען אין רוסלאנד, אבער נאך אין זיינע יונגע יאהרען האט ער אויסגעוואנדערט קיין אמעריקא וואו ער האט געלעבט 7 יאהר. ווען די רעוואלוציע האט אויסגעבראכען אין רוסלאנד, איז בענטשין געקומען קיין לענינגראד און איז שפעטער אריין אין דער רויטער ארמעי, וואו ער האט פערנומען א וויכטיגען מיליטערישען אמט ביז דעם יאהר 1920. שפעטער איז ער בעשטימט געווארען אלס פינאנץ-אינספעקטאר אין טשערניגאוו, און אין יאהר 1927 אלס האנדעלס - פערטרעטער פון סאוויעט רוסלאנד אין עסטרייך.

א געוו. יודישער לעגיאניסט
בעגעהט זעלבסטמארד אין יפו.

ירושלים. (י.ט.א.) אין יפו איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער טעכניקער פון יפו׳ער טעלעפאן-סטאציע אברהם מכבי. מכבי איז אלט געווען 35 יאהר. די סיבות פון זיין טאט זענען נישט בעוואוסט. אברהם מכבי איז געקומען קיין ארץ-ישראל אין יאהר 1913 און האט זיך בעטייליגט בעת דער מלחמה אין די קאמפען פון יודישען לעגיאן אין גאליפאלי אין ארץ-ישראל.

נייע יודישע פערזענליכקייטען אין עהרען-לעגיאן.

פאריז. (יט״א). אלס מיטגלידער פון פראנצויזישען עהרען-לעגיאן זענען צוו. אנדערע בעשטימט געווארען דער פאריזער רב, הרב זשאק קאהען, וועלכער האט בעת דער מלחמה געדינט אלס פעלד-ראבינער און דער מיטגליד פון דער פראנצויזישער מעדיצינישער אקאדעמיע פראפ. נעטער.

יודיש טעאטער אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

גאסטראלען פון דעם אמעריקאנער סטאר בעני אדלער

היינט, דינסטאג, דעם 7-טען אויגוסט, 9 אווענד צו פאפולערע פרייזען

דער ווילדער מענש

מעלאדראמע אין 4 אקטען מיט געזאנג פון י. גארדין.

הויפטראל למך - בעני אדלער.

אין די אלע פיעסען נעמען אנטייל די ניי=אנגאזשירטע יונגע ארטיסטין פון זאסלאווסקי׳ס טרופע רבקה נערה, ארטיסט און זינגער פון ווילנער פאלקס-טעאטער מ. טרילינג.

אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אדלער. אימפרעסאריא: סאלאמאן קוסטין.

מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן. אדמיג.: א. בעקמאן. ביהנע-לייטער: מאבאראווסקי.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 7 אויגוסט 1928

ליטע

וואָס איז זי אויסען?

די עצה טובה, וואָס די גרויסע מלוכות — ענגלאַנד, פראַנקרייך און דייטשלאַנד — האָבען געגעבען אין קאָוונע, אַז וואַלדעמאַראַס'עס רעגירונג זאָל זעהן נישט פערשאַרפען די בעציהונגען מיט פוילען, האָט אויף אַ געוויסע צייט אַרויסגערופען אַ צערודערונג אין דער פּאָליטישער וועלט.

קודם־כל האָט די אָפיציעלע ליטווישע אַגענטור אַליין קאָרעגירט די ידיעה, אַז ס'איז נישט געווען קיין עצה, אינטערווענץ בלע"ז, נאָר די אויסלענדישע דיפּלאָמאַטען האָבען זיך אינפאָרמירט וועגען מצב פון די פויליש־ליטווישע בעציהונגען. דאַן האָבען די מאַסנעבענדע סאָוועטישע ספערען געשטעלט אין ריכטיגען ליכט די ראָלע פון ראַטען־פערבאַנד וועגען דעם דאָזיגען דיפּלאָמאַטישען דעמאַרש. און, ענדליך, אויך דייטשלאַנד האָט זיך נישט געזוימט צוצוגעבען צו איהר אינטערווענץ די פירושים, וועלכע פאַסען פאַר אַ פריינדליכער מלוכה.

אַנעצה, צי אַן'אינפאָרמאַציע — דערפון ענדערט זיך ווייניג וואָס דער פאַקט, אַז וואַלדעמאַראַס איז אַריינגעפאַלען אין דער קלעם און ער האָט דעם פוילען נרוגר צו דערמאָהנען זיך דאָס אַלטע ווערטעל, אַז אַ נוטען פריינד דערקענט מען אין אַ נויט און אַז פריינדשאַפט איז אַ זעלטענע זאַך אין אונזער זינדיגער וועלט.

ס'איז אָבער אין דעם מאָמענט נישט אַזוי וויכטיג וואַלדעמאַראַס'עס געמיט־צושטאַנד — אויף אונזערע שונאים געזאָגט געוואָרען! — נאָר די פראַגע, צי די עצה איז אַ גוטע, צי אַ שלעכטע ביי די איצטיגע בעדינגונגען.

סיי דייטשלאַנד, סיי דער ראַטען־פערבאַנד, האָבען ערקלערט, אַז מיט איהר איצטיגער טאַקטיק קוילעט זיך די קאָוונער רעגירונג אַוועק און איהר געראַטען אַ ביסעל מעהר איינגעהאַלטענקייט.

אין דער אמת'ן: קען מען נישט וויסען, וואָס עס טוט זיך הינטער די קוליסען פון די דיפּלאָמאַטישע גענג, אָבער פאַר'ן אויבערפלעכליכען קוק אפילו איז קלאָר, אַז די געגענזייטיגע טענות, פּראָטעסטען און תרעומות האָבען געשאַפען אַזאַ אָנגעגליהטע אַטמאָספערע, ביי וועלכער די ביקסען ווי מען זאָגט, הויבען אָן פון זיך אַליין צו שיסען.

מען קען נישט וויסען, וואָס איז דאָ ליטע אויסען, אָבער ווען אַ מיידעל האַלט אין איין שרייען: „אָהן העגדר", בעת קיינעם פאַלט נאָר נישט איין זי אַנצורירען, וואָס דאַרף מען וועגען אַזאַ צנועה קלערען?

פאַרהאַן אַ מיינונג, אַז מרת ליטע חלש'ט, מען זאָל זי בעפאַלען, הגם עס איז נישט צו פערשטעהן, וואָס קען זי דערמיט אויסשפּילען.

אין אַ וועלט־מלחמה האָט קיינער אין דעם מאָמענט קיין חשק זיך נישט אַריינלאָזען, און אויב נישט קיין וועלט־מלחמה, איז שווער זיך צו ריכטען אויף אַן'ענדערונג אין איהר אינטערנאַציאָנאַלער לאַגע.

ליטע שפּעקולירט, אָבער מען האָט איהר אויפמערקזאַם געמאַכט, זי זאָל נישט מאַכען קיין חשבון אָהן בעלעבאָס!

לעצטענס, מעגליך, אונטער דעם וועלט־פּאָליטישען דרוק האָט וואַלדעמאַראַס פערקירעוועט דעם רישעל און פאָרגעלעגט דער פוילישער רעגירונג ווידער צו בעשטימען אַ ראַנדעוואו אין קעניגסבערג, אָבער וויטוויכטיגע פּאָליטיקער — פּאָליטיקער זענען דאָך שטענדיג וויכטיג! — זעהען שוין דערין איין אַ נייעם שפּיצעל: כדי אין דער צייט פון דער סעסיע פון דער פעלקער־ליגע צו שאַפען אַן'איינדרוק, אַז ליטע נעהט ווידער אויפי פשרות, און, בכלל, כדי צו געווינען צייט.

און וואָס ליטע איז אויסען, — וואָרום וועגען קריגען ווילנע ביי אַ וואָכעדיגער, פרידליכער קאָניונקטור איז דאָך נישטאָ וואָס צו טרוימען — בלייבט אַ רעטעניש, ווי פריהער.

וו. ט.

דער גביר לאָזט זיך נישט.

ווי אַזוי אַמעריקאַ האָט איז כינאַ אויסגענאַרט די בכורה...

די פּאָליטיק האָט נישט קיין אָפּרוה. זי נעמט נישט קיין אורלויב, אויך אין דער צייט, ווען מיניסטאָרען צופאָהרען זיך, אַרבייט די דיפּלאָמאַטיע, שליסט אָפּמאַכען, קאָמבינירט.

פאָריגע וואָך איז אין דער וועלט־פּאָליטיק געשעהן אַ וויכטיגע נייעס. דאָס מאָל האָט די רייכע אַמעריקאַ אַרויסגערופען דעם טומעל. זי האָט אָפּגעשלאָסען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך מיט דער כינעזישער נאַציאָנאַלער רעגירונג פון נאַנקין. פאַר שירעגע קלאַנגען האָבען זיך וועגען דעם פערשפּרייט. דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער טשעמבערלען האָט געהאַלטען אַ גרויסע רעדע, אין וועלכער ער האָט בעלויכטען דיפּלאָמאַטיש די ענגלישע שטעלונג צו דער כינעזישער פראַגע. דער ענגלישער מלוכה־מאַן האָט אפילו גערעדט וועגען כינאַ כמעט צום סוף פון זיין רעדע. פריהער האָט ער גערעדט וועגען קעלאָג'ס שלום־אָפּמאַך, ווי אויך וועגען פּראָבלעם פון ים־ענטוואָפנונג. ערשט צום סוף האָט ער דערמאָהנט כינאַ. אָבער ווי מבינים זאָגען, איז טשעמבערלענ'ס רעדע געווען איבערהויפּט געצילט דער כינאַ־פראַגע.

אַמעריקאַ האָט, ווי בעקאַנט, אָפּגעטון אַ שטיקעל אַרבייט, וואָס נאָר אַ גביר קען זיך דערויף ערלויבען: חוזק צו מאַכען פון אַנדערע מלוכות. ווען דאָס וואָלט געווען אַן'אָרימע מלוכה, וואָלט מען פאַר אַזאַ העזה זי גוט אָנגעלערנט. נאָר דאָס האָט געטון דער רייכער פעטער, פערבייסט מען מיט די ציינער. מען מורמעלט אונטער און מען זוכט אַן'עצה.

נאָך די גרויסע קאַמפען און בלוט־פערגיסונגען אין כינא, אַז דער נאַנקינער נאַציאָנאַליסטישער רעגירונג סוף־כל־סוף געלונגען צו געבען אַ טויט־קלאַפּ דער צפון־אַרמעע פון פערשטאָרבענעם גענעראַל טשאַנג־סאָ־לין און צו פערנעהמען די הויפּט־שטאָט פּעקין.

די נאַנקינער רעגירונג איז אָבער געווען אונטער דעם חשד, אַז זי איז באָלשעוויסטיש געשטימט. די סאָוועטען האָבען אפילו געהאַט עצה־געבער ביי דער נאַציאָנאַליסטישער רעגירונג. אויסער דעם חטא האָט די נאַנקינער רעגירונג נאָך חטאים אויף זיך. זי וויל מבטל מאַכען אַלע פּריווילעגיעס, וואָס די אויסלענדישע מלוכות האָבען געהאַט ביז איצט אין דער גרויסער הונדערט־מיליאָניגער כינא. די פּריווילעגיעס זענען בעשטאַנען ערשטענס פון קאָנצעסיעס — ד. ה. ספּעציעלע קוואַרטאַלען אין די האַנדעלס־צענטרען פון כינאַ האָבען זיך געפונען אונטער דעם רשות פון די אויסלענדישע קאָנסולען, פּשוט אַ מלוכה אין אַ מלוכה. — און דאַן עקסטעריטאָריאַלע רעכטען: אַ בירגער פון אַ פרעמדער מלוכה פלעגט נישט גע'משפּט ווערען פון כינעזישען געריכט און לויט דעם כינעזישען געזעץ, נאָר לויט די געזעצען פון זיין לאַנד. די אויסלענדישע רעגירונגען האָבען אויך אַ דעה געהאַט איבער דעם צאָל־טאַריף. די הכנסה פון די כינעזישע צאָל־גרעניצען פלעגט רעווידירט ווערען און פעסטגעשטעלט ווערען דורך פרעמדע מלוכות. די נאַנקינער נאַציאָנאַלע רעגירונג האָט פּראָקלאַמירט אומאָפּהענגיגקייט פון כינאַ און מבטל געמאַכט די אַלע פריהערדיגע פּריווילעגיעס פון די מלוכות. דאָס זענען זיכער געווען איהרע גרעסטע חטאים און דערפאַר האָט מען אויף איהר געוואָרפען בלבולים פון אַלע זייטען. קיין איינציגע פון די אויסלענדישע מלוכות, אויסער סאָוועט־רוסלאַנד, האָט די נאַציאָנאַלע רעגירונג פון כינאַ נישט אָנערקענט. די פראַגע איז אָבער געוואָרען פיל שאַרפער, ווען די נאַנקינער רעגירונג האָט פערנומען כמעט גאַנץ כינאַ, אויסער מאַנדזשוריען, וואו עס הערשט איצט דעם מאַרשאַל טשאַנג־סאָ־לינ'ס זוהנדעל. פּעקין איז פערנומען געוואָרען דורך די נאַציאָנאַליסטען. קיין קאָמוניסטישע אָרדנונג איז אין כינאַ נישט איינגעפיהרט געוואָרען. די אויסלענדישע פּריווילעגירטע מלוכות האָבען פערשטאַנען, אַז אונטערהאַנדלען וועט מען מוזען. מילא, וועט מען זיך רינגען. יאַפּאַן, וועלכע האָט גרויסע אינטערעסען אין מאַנדזשוריען, האָט נאָך אַליין אונטערשטיצט טשאַנג־סאָ־לינ'ס יורש. אָבער בכלל האָבען אַלע גערעכענט, אַז מען וועט נאָך אַזוי גיך נישט אָנערקענען די נאַנקינער רעגירונג. אַלע מלוכות וועלען קאָלעקטיוו אונטערהאַנדלען, און דאָס וועט ווייכער מאַכען די עקשנות פון די נאַנקינער. דאָ האָט אַמעריקאַ דערלאַנגט מיט אַ מעסער אין רוקען. די קאַפּיטאַליסטישע אַמעריקאַ האָט געמאַכט שבת פאַר זיך. זי האָט אָפּגעשלאָסען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך, לויט וועלכען זי אָנערקענט, אַז כינאַ וועט האָבען רעכט צו זאָגען איבער דעם צאָל־טאַריף. אַמעריקאַ האָט אָבער געלאָזען דעם ענין מיט אַ שלייף. זי האָט אַריינגעשטעלט אַ פּונקט, אַז אויב כינאַ וועט געבען וועלכער עס איז רעגירונג פּריווילעגיעס אַנדער וכוחים, געניסט אַמעריקאַ „איפּסאָ פאַקטאָ", ד. ה. אָהן קיין שום הודעות און אָפּמאַכען פון די פּריווילעגיעס.

אַמעריקאַ האָט אָפּיציעל די נאַנקינער רעגירונג נישט אָנערקענט, אָבער שליסען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך, בעדייט אַ פאַקטישע אָנערקענונג.

דאָס האָט אויפגערעגט אַלע מלוכות. כינאַ האָט איצט אַ גוטע קאָרט אין האַנד.

אויב מען האָט געוואָלט ווירקען אויף איהר עקאָנאָמיש, וועט איהר לאַגע לייכטער, ווייל דער אַמעריקאַנער האַנדעלס־אָפּמאַך וועט איהר געבען די מעגליכקייט צו בעקומען נויטיגע סחורות און הלוואות. דער ענגלישער אויסערן־מיניסטער טשעמבערלען האָט אפילו געוואָלט אָפּשוואַכען די ווירקונג, און האָט ערקלערט, אַז ווען עס וואָלט געווען אַ סטאַבילע רעגירונג אין כינאַ, וואָלט אויך ענגלאַנד געקאָנט אָפּשליסען אַזאַ האַנדעלס־אָפּמאַך, ווייל אַמעריקאַ האָט דאָך אויסגענומען אַ געוויסען תנאי, אַז זי געניסט פון אַלע פּריווילעגיעס, וואָס אַנדערע מלוכות וועלען האָבען. צדיקים מלאכתם נעשה על ידי אחרים, ד. ה. אַן'עהרליכער ייד געניסט, וואָס פרעמדע טוען פאַר איהם. זאָלען אַנדערע אויסדינגען דעם מקח פאַר דער סחורה. ער וועט זי האָבען פאַר דעם זעלבען פּרייז. ווייל אויב אַמעריקאַ האָט אָפּגעשלאָסען אַ האַנדעלס־אָפּמאַך, זענען אָבער די פריהערדיגע פּריווילעגיעס נישט בטל געוואָרען. ווי צום ביישפּיל די קאָנצעסיעס און די טעריטאָריאַלע רעכטען, וועלכע דאַרפען רעווידירט ווערען קאָלעקטיוו צוזאַמען מיט אַנדערע מלוכות, ווייל די אָפּמאַכען זענען דאָך קאָלעקטיוו געשלאָסען געוואָרען. מיט דעם פערענטפערט זיך טאַקי אַמעריקאַ. מיט דעם האָט זי אויך געוואָלט געבען אַ קלאַפּ נישט אַזוי ענגלאַנד, ווי איהר שונא און קאָנקורענט יאַפּאַן, וועלכע וויל בשום אופן נישט אָנערקענען די נאַנקינער רעגירונג. ביזנעס איז ביזנעס — ערקלערט אַמעריקאַ — אָבער דער אָפּמאַך, די טעריטאָריאַלע רעכט, האָב איך נישט מבטל געמאַכט, דאָס איז אַ קאַפּיטעל פאַר זיך, וועגען וועלכען מען וועט קענען רעדען און דאַן נעהע איך אין שותפות אַריין. דאָס האָט אַביסעל איינגעשטילט די אייראָפּעאישע געמיטער.

כינאַ איז אָבער די סברה נישט געפעלען און עס געהען טאַקי קלאַנגען, אַז זי וועט נישט ראַטיפיצירען דעם האַנדעלס־אָפּמאַך, וואָס איהר שליח האָט אָפּגעשלאָסען. זי האָט אפילו בעשטימט אַן'אַנדערען פאָרשטעהער אויף זיין אָרט. זי טענה'ט אַז דאָס איז אַ מקח טעות. אויב אַ האַנדעלס־אָפּמאַך, דאַרפען אויך די פריהערדיגע פּריווילעגיעס אינגאַנצען בטל ווערען. אַמעריקאַ טענה'ט אָבער: געשעפט איז געשעפט. חרטה איז נישט סוחר'יש. אויב דו ווילסט זיך אַזוי פיהרען, וועל איך איבעררייסען די אונטערהאַנדלונגען און מעהר נישט האָבען קיין עסקים מיט דיר.

ווי עס ווייזט אויס, איז שווער אָפּצונאַרען אַ גביר.

פ. ה—נט.

אינטערנאַציאָנאַלער סאָציאַליסטישער קאָנגרעס שאַפט אַ פּראָ־פּאַלעסטינאַ־קאָמיטעט.

(געשפּרעך מיט דעם פיהרער פון די רעכטע „פּועלי ציון" ה' מ. יאַרבלום).

בעת דעם אינטערנאַציאָנאַלען סאָציאַליסטישען קאָנגרעס, וועלכער עפענט זיך דעם 9־טען אויגוסט אין בריסעל, וועט דאַן פאָרקומען אַ פּראָ־פּאַלעסטינאַ קאָנפערענץ. אין דער קאָנפערענץ וועלען אַנטייל נעהמען די אָנגעזעהנסטע סאָציאַליסטישע פּאָליטיקער פון דער וועלט. די קאָנפערענץ וועט העכסט וואַהרשיינליך האָבען אַ גרויסען אָפּקלאַנג צווישען דער סאָציאַליסטישער אַרבייטערשאַפט אין אַלע לענדער. אַלע צוגרייטונגען זענען שוין געמאַכט געוואָרען. אַ גרויסע צאָהל איינלאַדונגען זענען פונאַנדערגעשיקט געוואָרען, און עס זענען שוין אויך אָנגעקומען פיל גינסטיגע ענטפערס.

דער פיהרער פון די רעכטע „פּועלי ציון", דער בעקאַנטער זשורנאַליסט ה' מ. יאַהרבלום, וועלכער איז אויך איינער פון די אָרגאַניזאַטאָרען פון דער סאָציאַליסטישער פּראָ־פּאַלעסטינאַ קאָנפערענץ. אין אַ געשפּרעך מיט אַ מיטאַרבייטער פון „פּאַריזער היינט" ערקלערט:

שוין פון גאַנץ לאַנג ווי דער וועלט פערבאַנד פון די רעכטע „פּועלי ציון" בעמיהט זיך צו געווינען די סאָציאַליסטישע וועלט פאַר דער ארץ־ישראל אַרבייט. פערשידענע פּראָובען זענען צו דעם צוועק געמאַכט געוואָרען. אין פיל ערטער זענען געשאַפען געוואָרען ספּעציעלע קאָמיטעטען מיט דער בעטייליגונג פון די סאָציאַליסטישע פיהרער פונ'ם בעטרעפענדען לאַנד. אַזוי למשל עקזיסטירט אין פראַנקרייך אַ פּאַלעסטינאַ אַרבייטער־פאָנד, וואו בראש זעהען מיר אַזעלכע נעמען ווי בלום, רענאָדעל, ווענסען אָריאָל א. א. דאָס זעלבע איז אין דייטשלאַנד, בעלגיען און אין אַנדערע לענדער.

מיר האָבען איצט בעשלאָסען צו קאָאָרדינירען די אַרבייט פון די פערשידענע לאַנדעס קאָמיטעטען און שאַפען איין צענטראַלע קערפּערשאַפט, וועלכע זאָל האָבען דעם נויטיגען אינטערנאַציאָנאַלען אויטאָריטעט, וועלכען מען זאָל קענען אָנבעסטען אויסנוצען פאַר ארץ־ישראל אַרבייט. אַ גרויסען שטויס צו דער דאָזיגער אַרבייט האָט אונז געגעבען די לעצטע ארץ ישראל רייזע פונ'ם בעלגישען מיניסטער וואַנדערוועלדע און די וואַרימע סימפּאַטיע פאַר דעם אַרבייטענדען ארץ־ישראל, וואָס ער האָט פון דער רייזע צוריקגעבראַכט.

דער וועלט־פערבאַנד פּועלי־ציון האָט דעריבער בעשלאָסען אויסצונוצען דעם בריסעלער קאָנגרעס און האָט בעאויפטראַגט די ה"ה: לאָקער, אין בערלין, דוב הוז אין לאָנדאָן און מיך אין פּאַריז דורכצופיהרען די אַרבייט.

כ'בין צו דעם צוועק ספּעציעל בעאויפטראַגט געוואָרען צו פאָהרען קיין בריסעל, אויף אַ קאָנפערענץ מיט וואַנדערוועלדען. דאָרט איז אויסגעאַרבייט געוואָרען די איינלאַדונג, וועלכע איז אונטערגעשריבען דורך אַזעלכע סאָציאַליסטישע פּערזענליכקייטען ווי לעאָן בלום, וואַנדערוועלדע עדואַרד בערנשטיין און הענדערסאָן. די איינלאַדונגען האָבען מיר פונאַנדערגעשיקט צו אַלע סאָציאַליסטישע פּאָליטיקער, וואָס זייערע סימפּאַטיעס פאַר דער ארץ־ישראל אַרבייטערשאַפט זענען אונז געווען שוין בעקאַנט.

מיר האָבען איינגעלאַדען פון ענגלאַנד: דעם קאָלאָנעל וועדזשוואוד, לאַנסבורי, קענוואָרטי און ראַמזיי מאַקדאָנאַלד. ראַמזיי מאַקדאָנאַלד איז איצט אוי'ף אַ ווייטער רייזע און ער וועט זיך אין דער קאָנפערענץ נישט בעטייליגען. אָבער זיינע סימפּאַטיעס פאַר אונזער זאַך זענען דאָך גוט בעקאַנט.

פון פּאַריז נעהמען אַנטייל: לעאָן בלום, ווענסען אָריאָל, דער פאָרזיצענדער פון פּאַרלאַמענט בויסאָן, רענאָדעל, זשאַן לאָנגע און בראַק.

פון דייטשלאַנד קומען, דער פאָרזיצענדער פונ'ם רייכסטאַג לעבע, דער סאָציאַל דעמאָקראַט ברייטשייד, אָסקאַר קאָהען און עדואַרד בערנשטיין. פון פוילען האָבען מיר איינגעלאַדען דעם סיים־מאַרשאַלעק אינגנאַצי דאַשינסקי און דעפּ. ניעדזשיאַלקאָווסקי, פון די איטאַליענישע סאָציאַליסטען — טוראַטי און מאָדיליאַני, פון אַמעריקאַ — קילקוויט און בערגער, דאַן דעם גרוזינער צערעטעלי ווי אויך די פאָרשטעהער פון די סאָציאַליסטישע פּאַרטייען אין די קלענערע מלוכות.

פאָרזיצענדער פון דער קאָנפערענץ וועט זיין וואַנדערוועלדע, חוץ איהם נעמען נאָך אַנטייל אין דער קאָנפערענץ דער בעלגישער געוועזענער מיניסטער היסמאַנס, סענאַטאָר דע ברוקער און דעפּ. קאַמעל.

אויף דער קאָנפערענץ וועלען די „פּועלי־ציוניסטישע" דעלעגאַטען איבערגעבען בעריכטען וועגען דער לאַגע אין ארץ־ישראל. עס וועט אויסגעוועהלט ווערען אַ ספּעציעלער קאָמיטעט, וועלכע וועט כסדר אָנפיהרען מיט דער אַרבייט. די קאָנפערענץ וועט געבען אַ פּאָליטישע און מאָראַלישע שטיצע דער ארץ־ישראל'דיגע אַרבייטערשאַפט. דער שטענדיגער קאָמיטעט וועט קענען אינטערוועניר'ען אין פּאָליטישע פראַגען. ער וועט אויך אַרויסגעבען אַ ביולעטין, וועלכער וועט גענוי אינפאָרמירען די אַרבייטערשאַפט וועגען דער לאַגע אין ארץ־ישראל.

בכלל — פערענדיגט ה' יאַהרבלום — וועט די קאָנפערענץ פיל ווירקען אויף אונזער אַרבייט. מיר וועלען אַזוי אַרום געווינען פאַר דער ארץ־ישראל פראַגע נייע קרעפטען. מיר וועלען אַריינדרינגען אין נייע קרייזען און די רעזולטאַטען דערפון וועלען, לויט אונזערע אַלע האָפנונגען, זיין זעהר גינסטיגע פאַר דעם אַרבייטענדען ארץ־ישראל.

—:O:—

דער ביליגסטער, לייכטסטער און בעסטער מיטעל

אָפּצוהיטען זיך פון

שרפות

איז פאָרזיכטיגקייט.

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

אויגוסט

זון-אויפגאַנג 4.05
זון-אונטערגאַנג 7.19

7 דינסטאָג — כא אב תרפ"ח

קליינינקייטן.

ה' פּאַטאַש! טוט מען אַזוי?

די פערוואַלטונג פון דער פערמע „העלענובעק" און „פּאַמאָץ" האָבען איצט אַ נייעם קלאָפּאָט, עטליכע פעהיגע שילערינס יתומות, וועלכע זענען דערצויגען געוואָרען אין „העלענובעק" און זענען אַריינגעגעבען געוואָרען אין עטליכע היגע מיטעל־שולען האָבען איצט בעקומען „מאַטוראַ" און מ'דאַרף פריש זאָרגען פאַר זייער צוקונפט.

האָט די פערוואַלטונג פון „העלענובעק" און „פּאַמאָץ" בעשלאָסען עטליכע אַביטוריענטקעס, פאַר'ן אַריינטרעטען אין אוניווערזיטעט, אַריינצוגעבען אויף פּראַקטיק אין עטליכע היגע אַפּטייקען,

דער פאָרזיצענדער ה' רומקאָווסקי האָט אַזוי־אַרום בעקומען אַ נייע אַרבייט: לויפט אַרום פון איין יודישער אַפּטייק אין דער צווייטער און מאַכט אָנבאָטען וועגען זיין „סחורה".

עטליכע יודישע אַפּטייקערס האָבען זעהר גערן אָנגענומען די דערמאָהנטע מיידלעך אויף פּראַקטיק, אַנדערע האָבען אפילו אָפּגעזאָגט, אָבער העפליך מיט פערשידענע בעגרינדעטע און אונבעגרינדעטע אויסרעדען.

נעכטען אינדערפריה, איז ה' רומקאָווסקי אַריינגעקומען וועגען דעמזעלבען ענין אין דער אַפּטייק פון ה' פּאַטאַש אויף עק פל. קאָשטשעלני און לאַגעווניצקא.

ה' רומקאָווסקי האָט געוואָלט באריכות דערצעהלען דעם ה' פּאַטאַש וועגען זיין ענין, אָבער דער דאָזיגער „געבילדעטער" מאַן, האָט דעם ה' רומקאָווסקי נישט געלאָזט ענדיגען און האָט איהם פשוט כפשיטא אַרויסגעוואָרפען פון דער אַפּטייק.

מילא, וואָלטען מיר נישט געהאַט קיין פּרעטענזיעס, ווען ה' פּאַטאַש וואָלט נישט געוואָלט אָנגעהמען קיין שילערין אויף פּראַקטיק, דאָס וואָלט געווען אַ שטיקעלע אַנשטענדיגקייט אָבער ווי רופט מען אָן אַזאַ פאַקט: לויט אונזער מיינונג, איז דאָס אַ גרויסע שווינעריי.

ד.

—:0:—

צו דער רעגיסטראַציע פון אונטערנעהמונגען.

(מ.) אין צוזאַמענהאַנג מיט די רעגיסטראַציעס פון אַלע אונטערנעהמונג, וועלכע זענען ענטשטאַנען פאַר'ן 16. דעצעמבער 1927, וועט דער אינדוסטריע־אַמט צינויפרופען אויפ'ן 8. ה. ח. אין אַמטס־לאָקאַל (פרייהייטס־פּלאַץ 14) אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון דער אינדוסטריע־אָרגאַניזאַציע, סוחרים־פעראיין און פון בעלי מלאכות, אויף וועלכער ס'וועט אַרומגערעדט ווערען דער אופן, ווי אַזוי אַדורכצופיהרען די דערמאָנטע רעגיסטראַציע.

אַלקאָהאָל־קאָנצעסיעס.

(2) צוליב דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ־מיניסטעריום, לויט וועלכער דאָס אַרויסגעבען קאָנצעסיעס אויפ'ן יאָהר 1929 פאַר וויין־ און שפּירט־געוועלבער, ווערט אָפּהענגיג געמאַכט פון דער מיינונג, וואָס די וואָיעוואָדזטווע גיט, וועלען פון ניי־יאָהר אָן ליקווידירט ווערען פיל וויין־ און שפּירט־געוועלבער, צוליב דעם, וואָס זיי האָבען פון דער וואָיעוואָדזטווע בעקומען נעגאַטיווע מיינונגען.

דער פעראיין פון הענדלער־דעטאַליסטען האָט אונטערגענומען אַנ'אינטערווענץ אין דעם ענין.

קאַנאַליזאַציע.

(מ) אין דער לויפענדער וואָך הויבען זיך אָן די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען אויף נייע צוויי אָפּשניטען דורך קאָנסטאַנטינער: אויף נאָווא־טאָוואַראָווע און זאַקאָנטנאַ.

די אַרבייט אויפ'ן לעצטען אָפּשניט וועט געהן: קאָנסטאַנטינער, זשעראָמסקיעגאָ, זאַוואַדזקאַ ביז רוג פּיעטריקאָווער.

גלייכצייטיג וועלען בעניט ווערען די קאַנאַליזאַציע־אַרבייטען אויף וואָלטשאַנסקאַ־גאַס צווישען בענעדיקטע און אַנדזשעיאַ, וועלכע זענען געווען פאַרלויפיג אָפּגעשטעלט, צוליב'ן אויספעהלען פון מאַטעריאַלען.

די לאַגע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע

און דאָס אָפּשאַפען די נאַכט־אַרבייט אין די פאַבריקען

וואָס עס זאָגט אַ פאָרשטעהער פון די טעקסטיל־אינדוסטריעלער.

(אינטערוויאו ספּעציעל פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט).

ווי מיר האָבען שוין נאָטיגעטיילט איז אין אַרבייטס־מיניסטעריום פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט'ן אַנטייל פון לאָדזער אַרבייטס־אינספּעקטאָר און אויף דער דאָזיגער קאָנפערענץ איז בעשלאָסען געוואָרען צו ליקווידירען די נאַכט־אַרבייט אין די לאָדזער טעקסטיל־פאַבריקען, אין דער קאָנפערענץ האָבען אַנטייל גענומען אויך פערטרעטער פון די אַרבייטער און אינדוסטריעלער און ביידע צדדים זענען צו דעם בעשלוס מסכים געווען.

מיר האָבען זיך דעריבער געווענדעט צו איינעם פון די אָנפיהרענדע טוער ביי די טעקסטיל־אינדוסטריעלער מיט דער ביטע אויפצוקלערען אונז די מאָטיווען וואָס האָבען בעוואויגען די אינדוסטריעלער אָנצונעהמען אַזאַ שטעלונג.

אָט וואָס ער האָט אונז דערקלערט.

זייט נאָכ'ן קריג זענען די אויסגאַבען אין דער אינדוסטריע שטאַרק געוואַקסען: די שטייערען, די אויסגאַבען וואָס ווערען אַרויסגערופען דורך דער נייער סאָציאַלער פערזיכערונג א. אַז. וו. זענען אָהן אַ פערגלייך העכער פון די ענליכע אויסגאַבען פון פאַר'ן קריג. בעת דער רעוואַלוציע־צייט האָט דאָס נישט געשפּילט קיין בעדייטענדע ראָל. ווען ס'האָט זיך אָבער אָנגעהויבען די סטאַביליזאַציע, בפרט נאָכ'ן קריזיס, האָט די אינדוסטריע פאַר זיך געהאַט נאָר דעם אויסוועג: אַרבייטען וואָס מעהר, פערגרעסערען דעם אומזאַץ, כדי די גרעסערע פּראָדוקציע זאָל אַריינברענגען מעהר ריוח, וואָס זאָל קלעקען הן פאַר די שטייערען הן אויף די נויטיגע אויסגאַבען און ס'זאָל טאַקי עפּיס בלייבען אויך פאַר דער אינדוסטריע־אונטערנעהמונג.

האָט מען אָנגעהויבען אַרבייטען וויפיל ווער ס'האָט נאָר געהאַט די מעגליכקייט. אין דער לעצטער צייט בפרט, איז אונזער אָנזעהען געוואַקסען, פיל אינדוסטריעלער האָבען בעקומען אויסלענדישע קרעדיטען צוליב'ן פערזענליכען צוטרוי צו זיי, ס'איז געוואָרען אַ ביסעל לייכטער מיט קרעדיטען אויף מאַשינען און רויה־שטאָפען און מ'האָט געאַרבייט. דערווייל איז די אינערליכע קאָנסומציע נישט געוואַקסען. יעדענפאַלס נישט אין פערגלייך מיט דער פערגרעסטער פּראָדוקציע — דער עקספּאָרט, אויך דאָסזעלבע און ס'האָבען זיך אָנגעהויבען אָנזאַמלען לאַגערען פון סחורות ביי די פאַבריקאַנטען ביי די גרויסע הורט־סוחרים, און שפּעטער אויך ביי די דורכשניטליכע סוחרים.

האָט מען אָנגעהויבען פערלענגערען די קרעדיטען. דאָס דאָזיגע מיטעל האָט חסרונות און מעלות, אָבער די מייסטען אינדוסטריעלער ביים בעהאַנדלען די פראַגע וועגען לענגערע קרעדיט־טערמינען, האָבען זיך געשטעלט אויף דעם שטאַנדפּונקט, אַז אונזערע סוחרים זענען אין זיין גרעסטער מעהרהייט ערליך און ווילען גערן אַרבייטען זיי זענען אָבער פעראָרימט, האָבען נישט קיין אייגענע קאַפּיטאַלען, מוז מען זיי דורך פערלייכטערטע וועגען געבען מעגליכקייטען צו פערשפּרייטען די סחורות מוז מען זיי שאַפען די מעגליכקייט צו אָפּערירען מיט פרעמדען קאַפּיטאַל, אַזוי אַז זיי זאָלען דערביי נישט דערשטיקט ווערען.

פאַר רויה־מאַטעריאַלען קען מען אין אויסלאַנד צאָהלען מיט לענגערע טערמינען צוצאָהלענדיג 8 פּראָצענט יעהרליך. קאַלקולירט מען די סחורה מיט 2 פּראָצענט טייערער און מ'גיט אַ לענגערען קרעדיט. ביי אונז קאָסט דאָך דער קרעדיט פיל טייערער. איז מען טאַקי אַוועק אויף דעם וועג און מ'האָט פערלענגערט די קרעדיטען. אָבער אַלץ האָט אַ מאָס און די גרעניץ איז שוין געקומען אויב מ'נעהמט שוין איצט רעקונג אויף מערץ־אַפּריל...

זוכט מען אַנדערע מיטלען: מ'דאַרף פערקלענערען די פּראָדוקציע, אָבער ווי אַזוי מאַכט מען עס? נישט אַלע אינדוסטריעלער זענען אָרגאַניזירט אי ןפערבאַנדען וואָס האָבען נישט קיין עקזעקוטיווע מאַכט בנוגע זייערע מיטגלידער און אַפילו אויף די אָרגאַניזירטע לאָזט זיך קיין דרוק נישט אויסאיבען. די מיטלען וואָלטען אָנגעווענדעט געוואָרען אינדיווידועלע און וואָלטען נישט געבראַכט קיין געוואונשטען רעזולטאַט.

איז ענטשטאַנען דער געדאַנק, אַז מ'זאָל בעגרעניצען די פּראָדוקציע פון אויסען, דאָס קען געטון ווערען מיט'ן אָפּשאַפען די דריטע שיכט, מיט'ן פערבאָטען די אַרבייט ביינאַכט און אויף דעם וועג זענען טאַקי די אינדוסטריעלער אַוועק, בפרט, אַז דאָ סקומט אין אַנקלאַנג מיט דער פּרינציפּיעלער שטעלונג פון די אַרבייטער, וועלכע פאָדערען דאָס אָפּשאַפען פון נאַכט־אַרבייט.

— צי וועט דער דאָזיגער פערבאָט נישט האָבען קיין השפּעה אויף דער קאַלקולאַציע? איז דאָך די אַדמיניסטראַציע, די אַמאָרטיזאַציע פון די מאַשינען, לאָקאַל א. אַז. וו. וואָס איז אויסגערעכענט אויף 3 שיכטען ביליגער ווי ביי 2 אָדער 1 שיכט?

— פאַר'ן קריג איז די קאַלקולאַציע בערעכענט געוואָרען ביי 8 שעה אַרבייט, אין אויסנאַהם פאַר־

לען האָט מען געאַרבייט 16 שעה. עס איז איבערהויפּט נישט נאָרמאַל און פאַר דער פּראָדוקציע נישט געזונט דאָס אַרבייטען 24 שעה אין מעת לעת. ביי דער נויטווענדיגקייט צו פערברייטערען די אַרבייט האָט מען צוגעשטעלט נייע מאַשינען, די מאַשינען־פאַבריקען דאַרפען דאָך אויך עקזיסטירען.

זייט אָבער נאָכ'ן קריג, איז איבערהויפּט נישטאָ קיין נאָרמאַלע קאַלקולאַציע און די אַמאָרטיזאַציע ווערט פון קיינעם נישט בערעכענט. דערפאַר טאַקי מאַכט מען אַזוי ווייניג אינוועסטיציעס.

— און ווי וועט זיין, אַז דער איצטיגער עודף פון דער פּראָדוקציע וועט פערשווינדען, אַז ס'וועט זיך מאַכען אַ בעסערע קאָניונקטור.

— זייט נאָכ'ן קריג לעבט די לאָדזער אינדוסטריע אָהן ווייטע האָריזאָנטען. מ'לעבט מיט'ן מאָמענט און מ'מאַכט נישט קיין ווייטע פּלאַנען. וועט מען דאַרפען ענדערונגען אין די בעשטימונגען, וועט מען דאַן וועגען דעם טראַכטען.

— צי האַלט איהר נישט, אַז דאָס אָפּשאַפען די נאַכט־אַרבייט וועט שאַפען נייע קאַדרען פון אַרבייטסלאָזע?

— די אינדוסטריע איז נישט קיין פילאַנטראָפּישע אונטערנעהמונג זי מוז קודם כל בעוואָרענען איהר אייגענעם קאָמפּלעקס פראַגען און נויטען. וועט דער מיטעל אַרויסרופען אַ געוויסע אַרבייטסלאָזיגקייט איז אויך פערפאַלען.

— האַלט איהר נישט, אַז מיט דער פערגרעסערטער אַרבייטסלאָזיגקייט פערקלענערט זיך די קאָנסומציע פון אַלגעמיינעם אינערליכען מאַרק?

— ווי געזאָגט, די אינדוסטריע פיהרט איצט אַ פּאָליטיק פון מאָמענט און פערטראַכט זיך נישט וועגען דעם וואָס ס'וועט זיין שפּעטער. שליסליך די פראַגע פון אַרבייטסלאָזיגקייט איז אַ זאַך וואָס דאַרף אין דער ערשטער רייהע אינטערעסירען די אַרבייטער־פערטרעטער און די מלוכה־אָרגאַנען און זיי זענען דאָך מסכים געווען אויפ'ן דאָזיגען מיטעל.

—ן.

היט אייך פאַר בויך־טיפוס!

(מ.) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אין שטאָט האָבען זיך לעצטענס בעוויזען פאַלען פון בויך־טיפוס, האָט די געזונדהייטס־אָפּטיילונג ביים היגען מאַגיסטראַט אַרויסגעלאָזט פלוג־בלעטער, וועלכע וויזען דער בעפעלקערונג, ווי אַזוי צו פערהיטען זיך פון דער דערמאָנטער געפעהרליכער קראַנקהייט.

די פלוג־בלעטער ענטהאַלטען פאָלגענדע 10 אָנווייזונגען: 1) טרונק נישט קיין רויה־וואַסער; 2) טרונק נישט קיין רויהע מילך; 3) קויף נישט קיין פרוכטען און גרינצייג פון נישט זויבערע געוועלבער; 4) עס נישט קיין נישט אָפּגעשיילטע פרוכטען; 5) פאַר יעדען עסען, וואַש דיר אָפּ די הענד; 6) לעבענס־מיטלען־אַרטיקלען בעהאַלט אויס פון פליגען און פון שטויב; 7) בעוועג אַלע ריינע בעקאַנטע, אַז זיי זאָלען פערניכטען די פליגען; 8) בעוועג דער פאַמיליע פון אַ טיפוס־קראַנקען, אַז זיי זאָלען זיך לאָזען אימפּען נעגען דער קראַנקהייט; 9) אַז די וועסט ערגיץ בעמערקען אַנ'אַנטיסאַניטאַרען־צושטאַנד, גיב דערפון צו וויסען און 10) גיב צו וויסען דער געזונדהייטס־אָפּטיילונג וועגען יעדען ערקרענקונגס־פאַל אויף בויך־טיפוס.

אַ יודיש יונגעל לאָזט זיך נישט שלאָגן

ווערט ער געשטאָכען פון אַ קריסטליך יונגעל.

(—) פאַר'ן טויער פון קאָנסטאַנטינער 69 איז זונטאָג פאַרנאַכט געשטאָכען דער 14־יעהריגער אשר גורניצקי און געשמועסט מיט זיינעם אַ חבר.

אַדורכגעהענדער קריסטליכער יונגעל האָט זיך אָנגעהויבען מיט זיי צו טשעפּען, שרייענדיג „זשירושי" „ביילים" א. ד. גל. און לסוף זיך גענומען שלאָגען, איינער פון די יונגלעך איז ענטלאָפען, גורניצקי דאַגעגען האָט זיך ענטגעגענגעשטעלט דעם קליינעם אַנטיסעמיט און זיך נישט געלאָזט שלאָגען, און אַ געוויסען מאָמענט האָט דער קריסטליכער יונגעל אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און ג.'ן געמאַכט אַ טיפע וואונד אין דער רעכטער האַנד.

דעם נעכטיגען לאָדזער „עכאָ" איז אָבער, ווייזט אויס אַזאַ מין „נייעס" נישט שטאַרק צום האַרצען און דערצעהלט וועגען דעם אַ מעשה, וואָס נישט געשטויגען, נישט געפלויגען, אַז גורניצקי איז משוגע, אַז פערוואונדעט האָט ער זיך אַליין, און ועל כלם — אַז גורניצקי געפינט זיך אין אַננאַ־מאַריא שפּיטאָל, בעת גורניצקי איז גאָר געזונד, און קומט אין רעדאַקציע אַריין אָפּרופען די „עכאָ"־מעשה און מיט אַ באַנדאַזשירטער האַנד בעווייזט ער, אַז פערוואונדעט איז ער גאָרנישט אין האַרץ, ווי עס וויל די „עכאָ", נאָר דוקא אין האַנד.

וועגען ענדערען דעם לוין־טאַריף

אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע

(ב) ווי מיר האָבען שוין בשעתו געמאָלדען, האָט די הויפּט־פערוואַלטונג פון די קלאַסען־פעראיינען פון די טעקסטיל־אַרבייטער, איבערגעגעבען דעם ענין פון ענדערען דעם לוין־טאַריף אין דער טעקסטיל־אינדוסטרי און קינדיגען דעם אָבמאַך דעם אויספיהרונגס־קאָמיטעט צו דעצידירען.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט די זיצונג פון אויספיהרונגס קאָמיטעט פאָרקומען מאָרגען.

אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע

זענען נישט צופרידען.

(2) ווי בעוואוסט, איז דאָס אויסצאָהלען אונטערשטיצונגען, פאַר גייסטיגע אַרבייטסלאָזע, וועלכע זענען ביז יעצט אויסגעצאָהלט געוואָרען פון אַרבייטסלאָזען פאָנד, איבערגעגעבען געוואָרען דער היגער קראַנקען־קאַסע.

ווי מיר דערוויסען זיך, זענען די גייסטיגע אַרבייטסלאָזע נישט מסכים דערמיט, אַז די קראַנקען־קאַסע זאָל זיי אויסצאָהלען די אונטערשטיצונגען, צוליב דעם, וואָס די קראַנקען־קאַסע איז נישט בעקאַנט מיט דער אויסצאָהלונגס־טעכניק אַזוי, אַז עס וועלען פאָרקומען כסדר'דיגע שלעפּענישען.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

[illegible]

אורלויב.

(2) נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב און אָנגעהויבען צו אַמטירען דער קאָמענדאַנט פון דער וואָיעוואָדזטווע פּאָליציי־אינספּעקטאָר עלזעסער־ביעדזשעלסקי.

דעזינפעקציעס.

(מ) די שטאָדטישע דעזינפעקציע האָט אין משך פון פערגאַנגענעם חודש אַדורכגעפיהרט 258 דעזינפעקציעס אין 332 וואוינונגען.

די דעזינפעקציעס זענען אַדורכגעפיהרט געוואָרען: נאָך פלעק טיפוס אין 41 וואוינונגען, נאָך בויך־טיפוס 40 וואוינונגען, נאָך דיפטעריט 27 וואוינונגען; נאָך שקאַרלאַטינע – 56 וואוינונגען; נאָך דעזינטעריע — 5 וואוינונגען; נאָך טובערקולאָז — 56 וואוינונגען; נאָך קאַרק קראַמפּען — 3 וואוינונגען; נאָך „רויז" — 5 וואוינונגען און נאָך אַנדערע היץ־קראַנקהייטען אין 12 וואוינונגען.

צוזאַמענשטויס צווישען אַ טראַמוואַי און אַנ'אויטאָ.

(—) נעכטען אַרום 7 אַ זייגער אין אָוונד האָט זיך דער אַזאָרקאָווער טראַמוואַי אַנגעשטויסען אויף אַ פּאַסאַזשיר־אויטאָ.

דער אויטאָ איז כמעט אינגאַנצען צוקלאַפּט געוואָרען און דער שאָפער פּיעטושיצקי און איינער פון די פּאַסאַזשירען, אַ געוויסער מאַריאַן סטאַניטשיק פון לאָדז, זשרודלאַנע 5, זענען שטאַרק צוקאַלעטשעט געוואָרען.

די פערוואונדעטע האָט ערטיילט הילף דער שטאָדטישער דאָקטאָר.

אלאדזער „פרעהליך" ווייבעל דערפירט איהר מאן יונגערהייט אין קבר.

זיך פערליבט אין וואַרשא און אַנ'אָפּגענאַרטער בעגאַנגען זעלבסטמאָרד אין פילאַדעלפיאַ.

טראַגישער סוף פון א לאָדזער פערליבטן יונגעמאַן.

פון פילאַדעלפיאַ (אַמעריקא) איז אָנגעקומען אַ ידיעה, אַז דאָרט איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער לאָדזער איינוואוינער היימאַן קעמפּנער.

די דאָזיגע קליינע ידיעה האָט הינטער זיך אַ גאַנצע פאַרגעשיכטע, וועלכע מיר ווילען דאָ איבער־געבען פאַר אונזערע לעזער. קעמפּנער איז אַ געבוירענער אין זלאָדו, וואו זיינע עלטערן וואוינען נאָך ביז איצט. ער האָט דאָ געענדיגט דאָס גימנאַזיום און איז געוואָרען אַ סטודענט אין וואַרשאַ־ווער אוניווערזיטעט. אַלס סטודענט האָט ער זיך בעקענט מיט אַ געוויסע פריילין גערשט פון וואַרשא און איז געוואָרען נעהנטער צו איהר. ווי ס'געשעהט גאַנץ אָפט ביי יונגע מענשען, האָט זיך דאָס פּאָ־רעל שטאַרק פערליבט און אין אַ געוויסער צייט אַרום, נאָך פאַר דער חתונה, האָט מען ביי דער פריילין ג. אָנגעהויבען אָנצוועהען „סמנים" פון דער הייסער ליבע.

קעמפּנער איז אָבער געוועזען אַנ'אַנשטענדיגער מענש און האָט מיט פריילין ג. חתונה געהאַט און אין צוויי חדשים אַרום איז געבוירען געוואָרען אַ יונגעלע.

ק. ס. עלטערן האָבען ווילענדיג נישט ווילענ־דיג מספים געווען מיט דער דאָזיגער זאַכלאַגע און היימאַן, זיין יונגע פרוי און קליין קינד האָבען זיך בעזעצט אין דער וואוינונג פון אַלטען ק.

הייכאַן האָט זיך גענומט דאַן אָפּזאָגען פון זיין ווייטערדיגען שטודיום, ווייל האָבענדיג אַ פאַ־מיליע, האָט ער גענומט טראַכטען וועגען פערזאָר־גען זי.

דאָס איז געווען ענדע יאָהר 1923; דער קריזיס אין לאָדז איז געווען אין דער גאַנצער ברייט און ק. האָט נישט געהאַט צו וואָס זיך צו נעהמען. ענדליך איז איהם איינגעפאַלען צו בעטען זיין ברודער וועלכער האָט געוואוינט אין פילאַדעלפיא, אַז ער זאָל זיך בעמיהען איהם אַריבערצונעהמען קיין אַמע־ריקא.

נאָך לאַנגע אָנשטרענגונגען איז דאָס ענדליך געלונגען און ק. איז געפאָהרען קיין אַמעריקא, אי־בערלאָזענדיג זיין פרוי מיט דעם קינד ביי זיינע עלטערן אין לאָדז.

ק. האָט אין פילאַדעלפיע אָנגעהויבען צו אַר־בייטען אין דעם געשעפט פון זיין ברודער, פערהעלט־ניסמעסיג גוט פערדינט און געשיקט זיין פרוי און קינד אַזוי פיל, אַז זיי זאָלען זיך קענען זאָרגלאָז מפרנס זיין.

די יונגע פרוי ק. האָט אָבער געהאַט גאַנצע אַנדערע אַספּיראַציעס און פערלאַנגען, זי, זעהט אויס, האָט נישט אַזוי שטאַרק געבענקט נאָך איהר מאַן און האָט געזעהען שוין צו „מאַכען אַ לעבען" נאָך פאַר אַמעריקא, צו ק. אין שטוב האָבען אָנגעהויבען צו קומען וואָס אַמאָל אָפטער, ברודער, שוואָגערס, קוזינען און סתם בעקאַנטע, וועלכע האָבען איהר איבערגעלאָזען פערשידענע מתנות און געלד. די ערשטע צייטען האָבען דער אַלטער ק. מיט זיין פרוי דאָס אָנגענומען פאַר אַ גוטע מטבעה, בעוואונדערט די האַרציגע משפחה, וואָס זיין שנור האָט אָבער וואָס ווייטער אַלץ פערדעכטיגטער איז איהם דאָס גאַנצע עסק אויסגעקומען, עפּיס צופיל שוואָגערס, ברודערס, קוזינעס א. אַז. וו.

דער אַלטער ק. און אויך זיין משפחה האָבען אָנגעהויבען נאָכקאָנטראָלירען בשתיקה די פערזאָנאַליען פון זיינע שנורס „געסט" און ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט אַ גאַנץ פשוטער ענין: די יונגע פרוי ק. האָט אין דער שטוב פון איהר שוועראָ און שוויגער, אונטער פערשידענע אויסריידען אויפגע־נומען „געסט" פאַר בעצאָהלט.

דער ענין איז געוואָרען אַ זעהר פיינליכער, מ'האָט זיך גע'עצהט וואָס צו טון און ביי דער פאַ־מיליע ק. איז געבליבען וועגען דעם אַלעם נישט צו שרייבען זייער זוהן קיין אַמעריקא, ווייל זיי האָ־בען געוואוסט, ווי שטאַרק ליב ער האָט זיין פרוי און קינד, זיי האָבען ביי זיך בעשלאָסען צו שווייגען, ביז זייער שנור וועט אָפּפאָהרען צו זייער זוהן קיין אַמעריקא, האָפענדיג, אַז דאָרט, אונטער זיין אויפ־זיכט, וועט זי זיכער בעסער ווערען.

אין פילאַדעלפיאַ האָט דער מאַן, נישט וויסענ־דיג פון גאָרנישט אָנגעשטרענגט אַלע כוחות און זיך געלאָזט קאָסטען פיל געלד, כדי צו בעקומען פאַר זיין פרוי און קינד אין לאָדז אַ רייזע־ערלויבניש קיין אַמעריקאַ. דאָס איז איהם ערשט געלונגען אין דער סאַמע לעצטער צייט און פרוי ק. מיט איהר קינד האָט זיך גענענט מיט איהרע „פּשיאַטשעלעס" און זיך גערייט צו פאָהרען קיין אַמעריקאַ.

גוטער ברידער שלאָפען אָבער נישט און איינער אַ גוטער פריינד פון הייכאַן ק. האָט אָנגעשריבען אַ בריוועל צו איהם און איהם צו וויסען געגעבען וועגען דעם אויפיהרען זיך פון זיין פרוי אין לאָדז.

ווען ער האָט בעקומען דאָס דאָזיגע בריוועל, איז זיין פרוי מיט דעם קינד שוין געווען אויפ'ן וועג פון אייראָפּא קיין אַמעריקא.

הייכאַן האָט זיי אָפּגעוואַרט ביים פּאָרט, מיט איהר זיך בעגריסט און איהר געוויזען דאָס בריוועל מיט אַלע בעווייזען, וואָס האָבען קיין שום ספק נישט איבערגעלאָזען. פרוי ק. האָט אָנגעהויבען שטאַמלען, זיך פערענטפערען, אָבער ק. האָט שוין געוואוסט אַז אַלץ איז אמת.

באַלד אויפ'ן אַנדערען טאָג איז ק. אַוועק פון דער היים און מעהר נישט צוריקגעקומען, ער האָט זיך דערשאָסען אין ביוראָ, וואו ער האָט געאַרבייט.

די דאָזיגע ידיעה איז די טעג אָנגעקומען צו זיינע עלטערן קיין לאָדז.

אין די אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט־דיזשורען.

(2) ל. פּאַוולאָווסקי (פּיעטרקאָווער 307); ס. האַמבורג (גלובנא 50); ב. גלובאָווסקי (נאַרוטאָ־וויטשאַ 4); י. שיטקעוויטש (קאָפּערניקאַ 25); א. כאַרעמזאַ (פּאָמאָרסקאַ 10); און א. פּאָטאַש (פּלאַץ קאָשטשעלני 10).

שכרות און מעסער־שטעכעריי.

(—) זונטאָג האָט זיך צונויפגעטראָפען אַ קאָמ־פּאַניע אין וואַלד אונטער ראַדאָגאָשטש.

צוזאַמענקומענדיג, האָט מען געמאַכט אַ דיי־טשע פּונדע, געשיקט נאָך אַ פּאָר פלעשלעך יי"ש און געמאַכט אַ לחיים, אין שפּעטער.. איז מען גע־וואָרן שכור.

שכור צרהייט האָט מען זיך אָנגעהויבען אַרומ־צוטופּטערען די צונגען, שפּעטער די הענד און לסוף האָבען אָנגעהויבען צו אַרבייטען מעסער'ס און רעוואָלווערען.

בעת דער דעמאָנטער „הוליאַנקע" איז מיט אַ מעסער פערוואונדעט געוואָרען דער 38־יעהרי־גער יאַן סאַלעצקי פון מיעדזשעגאַ 11 און דער 14־יעהריגער ווינצענטי שלוטאַ איז פערוואונדעט געוואָרען פון אַ רעוואָלווער־שאָס אין לינקען פוס.

סולעצקי און שלוטאַ זענען אָפּגעפיהרט געוואָ־רען אין שפּיטאָל און די שיסער'ס מיט די שטע־כער'ס זענען דערווייל אַנטלאָפען.

גע'גנב'עט שטאָדטישען קאַלך.

(—) אויסנוצענדיג דעם זונטאָג טאָג, האָט דער לאַווניק פון דער בוי־אָבטיילונג ביים היגען מאַ־גיסטראַט ה' איזדעבסקי בעזוכט די אָנגעהויבענע אַרבייטען פון די אַרבייטער־הייזער אויף קאָנסטאַנ־טינער פּאָלעשע.

הינטערוועגנס, האָט ער בעמערקט, ווי אַ פויערל פיהרט עפּיס אַ וועגעלע מיט קאַלך, וואָס עס איז דעם לאַווניק פאָרגעקומען פערדעכטיג און ער האָט אָנגעהויבען אויספרעגען דעם פויער פאַר וועמען און פונוואַנען ער פיהרט עס דעם קאַלך אום זונטאָג.

אַזוי אָבער, ווי ער האָט קיין קלאָרע תשובה נישט געגעבען, האָט ה' איזדעבסקי צוגערופען אַ פּאָליציאַנט, וועלכער האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער קאַלך איז גע'גנב'עט פון די בוי־מאַטעריאַלען.

דער פוהרמאַן מאַרטשין רענץ איז אַרעסטירט געוואָרען.

גע'גנב'עט פוטערס.

(2) ה' גאָלדבערג פון נאַרוטאָוויטשאַ 7 איז פערגאַנגענעם זונטאָג אַרויסגעפאָהרען צו זיין פאַ־מיליע אויפ'ן דאָרף, איבערלאָזענדיג זיין וואוינונג אַ פערשלאָסענע.

בעת ער איז מאָנטאָג אינדערפריה צוריקגע־קומען און געוואָלט אויפשליסען די טיר, האָט ער בעמערקט, אַז עמיצער האָט שוין פאַר זיינעטוועגען געהאַט די טיר פון לאַנג געעפענט און פון זיין שטוב האָט איהם אַרויסגעפעהלט עטליכע פוטערס.

פאַרפאַלען.

[טראַמוואַי איבערגעפאָהרען אַ 9־יעהריג יונ־געל]. (2) נעכטען האָט דער טראַמוואַי נומער 17 אויף זשעלאַזנאַ 67 איבערגעפאָהרען דעם 9־יעהרי־גען וואַצלאַוו סטעמפּינסקי פון נאָוואָ־צעגעלניאַנאַ 39.

ביים יונגעל איז צעבראָכען געוואָרען דער רעכטער פוס און דער גאַנצער קערפּער איז שווער פערוואונדעט געוואָרען.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

[צוליב אַ מחלוקה מיט'ן ווייב שפּרינגט ער פון 3. שטאָק]. (2) פראַנציסעק ציבולסקי האָט זיך צוקריגט מיט דער פּלונית'טע, האָט ער אויפגע־פּראַלט דאָס פענסטער פון זיין וואוינונג, וועלכע האָט זיך געפינען אויפ'ן 3. שטאָק פון הויז נומ. 12 אויף וויזגער'ס גאַס, איז אַראָפּגעשפּרינגען און געבליבען ליגען אַ טויטער.

דער פּאָגאָטאָוויע דאָקטאָר פון דער קראַנקען־קאַסע האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט.

ספּאָרט־בעוועגונג.

מייסטערשאַפטס־טאַבעלע פון דער „עקסטראַ־קלאַס" נאָכ'ן 5. אויגוסט 1928.

קלוב	פונקטען	פערהעלטניס־טויערן
1) „וואַרטאַ"	23	18:32
2) „וויסלאַ"	22	19:52
3) „I פ. קלוב"	22	27:43
4) „קראַקאָוויאַ"	21	20:32
5) „פּאָלאָניאַ"	17	35:36
6) „טשאַרני"	17	28:29
7) „לעגיאַ"	17	37:37
8) „פּאָגאָן"	17	37:35
9) „טור סטען"	15	33:31
10) „רוך"	15	27:22
11) „וואַרשאַוויאַנקאַ"	14	30:26
12) „חשמונאי"	10	33:31
13) „ל.ק.ס."	9	37:24
14) „ט.ק.ס."	9	53:33
15) „שלאָנסק"	4	53:14

די קראַנקען־קאַסע אין לאָדז

מאַכט דערמיט אויפמערקזאַם די געעהרטע ה"ה

אַרבייטס־געבער,

וועלכע מאַכען אַליין די ליסטעס פון די אַרבייטער־סקלאַדקעס פאַר דער קראַנקען־קאַסע, אַז די אַלע ליסטעס פאַר'ן לויפענדען חודש דאַרפען אונבעדינגט צוגעשיקט ווערען דער קראַנקען־קאַסע, שפּעטסטענס, ביז'ן 10־טען היינטיגען חודש.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם דערמאָנטען, מאַכט די קראַנקען־קאַסע אויפמערקזאַם די ה"ה אַרבייטס־געבער, אַז אין פאַל, ווען די דערמאָנטע ליסטעס וועלען ווערען צוגעשיקט נאָכ'ן דערמאָנטען טערמין, וועט פון זיי אומבעדינגט צוגענומען ווערען דאָס רעכט פון אַליין צוזאַמענשטעלען ליסטעס פון די אַרבייטער־„סקלאַדקעס" פאַר דער קראַנקען־קאַסע, און די „סקלאַדקעס", וואָס די אַרבייטער דאַרפען צאָהלען, וועלען צוגעשריבען ווערען אויף די ליסטעס פון די אַרבייטס־געבער.

גלייכצייטיג מאַכט די קראַנקען־קאַסע בעקאַנט, אין צוזאַמענהאַנג מיט די וואַהלען צו דער קראַנקען־קאַסע, וועלכע דאַרפען פאָרקומען, אַז באַם די דערמאָנטע ליסטעס וועלען נישט צוגעשיקט ווערען, ביז'ן 10 טען ה. ח., נישט בלויז, וואָס עס וועט צוגענומען ווערען פון די אַרבייטס־געבער די פּריווילעגיע פון אַליין צוזאַמענשטעלען די ליסטעס פון די אַרבייטער־„סקלאַדקעס" נאָר די צאָהל אַרבייטער, וועלען נישט קומען אין בעטראַכט, ביים בעשטעטיגען די צאָהל שטימען, וואָס דער אַרבייטס־געבער דאַרף בעקומען צו די וואַהלען.

827

טעלעגראַמען.

די סאָוויעטען ווילען אונטער־שרייבען דעם קעלאָג־אָפּמאַך

ליטווינאָוו'ס אַקציע האָט נישט געהאַט קיין ערפאָלג.

ריגאַ, 6 (אַטע). דאָס הויפּט־געשפּרעך, צווי־שען ליטווינאָוו'ן און שטרעזעמאַנען בעת זייער קאָנפערענץ אין בערלין, איז געווען געווידמעט דער פראַגע וועגען איינלאַדען אויך סאָוויעט־רוס־לאַנד אונטערצושרייבען דעם אַמעריקאַנישען אַנטי־מלחמה־אָפּמאַך.

ליטווינאָוו האָט זיך געווענדעט צו שטרעזע־מאַן'ען, „אַז די דייטשע פּאָליטיק זאָל אויסאיבען אַ דרוק אין דעם זין. די סאָוויעטען האָבען פאַר דעם געוואָלט געבען די אַמעריקאַנער פערשידענע ווירטשאַפטליכע קאָנצעסיעס און געבען די אַמערי־קאַנער גרויסע בעשטעלונגען.

ליטווינאָוו'ס אַקציע האָט נישט געהאַט קיין ערפאָלג.

די פערפלייצונג אין סיביר.

די יודישע איבערוואַנדערער האָבען געענוג שפּייז.

מאָסקווא, 6. (י.ט.א. טעלעגראַפיש). די פערפלייצונג אויפ'ן ווייטען מזרח פערקלענערט זיך אין ראַיאָן פון טייך געע. זי פערשטאַרקט זיך אָבער אין דער געגענד פון מיכאַילאָוו סעמינאָוע און יעקאַטערינאַ ניקאָלסקי די פאָרשטעהער פון „געזערד" ערקלערען, אַז צוליב דעם, וואָס די וועגען זענען פערטרונקען איז יעדע קאָמוניקאַציע איבער־געריסען געוואָרען. וועגען 200 יודישע איינוואַנ־דערער איז נישט פערהאַן קיין שום ידיעות. זייערע אמת'ע לאַגע איז דערווייל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען, ווייל ס'איז געבליבען נאָר איין טעלע־גראַפען־ליניע מיט כאַבאַראָווסקי און זי איז איבער־געלאָדענט מיט אַרבייט.

דער קאָנגרעס פון סאָציאַליס־טישען אינטערנאַציאָנאַל.

ברי סעל, 6 (ספּ. טעל.) צום קאָנגרעס פון סאָציאַליסטישען אינטערנאַציאָנאַל, וועלכער האָט זיך זונטאָג געעפענט אין ברי סעל זענען געקומען 607 דעלעגאַטען, וועלכע רעפּרעזענטירען 20 לענ־דער. פּוילען איז פערטרעטען דורך סענאַטאָר פּאָז־נער, די דעפּוטאַטען ניעדזשאַלקאָווסקי, דיאַמאַנט, טשאַפּינסקי, זשעמיענצקי, זאַרעמבאַ, בודזשינסקאַ, פּראַוסאָווא, מאַרקאָווסקאַ, קלושינסקאַ א. אַ.

די ערעפנונגס־רעדעס האָבען געהאַלטען דער ענגלענדער הענדערסאָן און דער אָנפיהרער פון די בעלגישע סאָציאַליסטען וואַנדערוועלדע.

הענדערסאָן האָט בעגריסט די זיגען, וועלכע די סאָציאַליסטען האָבען געהאַט בעת די וואַהלען אין פערשידענע לענדער און האָט פעראורטיילט די פּרובען פון דיקטאַטור. דערביי האָט ער אָנגעגריפען פּוילען.

נאַציאָנאַלע מינדערהייטען

גרייטען צו אַ פּראָיעקט פון דער קאָנסטיטוציע־ענדערונג.

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש). די פּאַרלאַמענ־טאַרישע פערטרעטונג פון די נאַציאָנאַלע מינדער־הייטען גרייטען צו אַ פּראָיעקט פון די קאָנסטי־טוציע ענדערונגען.

דער געזעץ־פּראָיעקט זאָל אַריינגעטראָגען ווערען אין טיים אין אָנהויב פון הערבסט־סעסיע.

Dr. med. D. HELMAN

ספּעציאַל־אַרצט פאַר האַלז, נאָז, אויערען און קעהלקאָפּף־קראַנקהייטען

PIOTRKOWSKA 68, telefon 12-20

צוריקגעקעהרט

נעמט אָן פון 10—12 און 5—7 אָוו. זונטאָג פון 10—1

דער ביליגסטער, לייכטסטער און בעסטער מיטעל אָפּצוהיטען זיך פון

שרפות

איז פאַרזיכטיגקייט.

געמישטע חתונות ביי מזרח-יודען אין דייטשלאַנד.

(אַ בריף פון בערלין).

וואָס ס'איז אוממעגליך אין לענדער, וואו מיר בילדען אַ געשלאָסענע נאַציאָנאַלע איינהייט פון מיליאָנען יודען, איז אָבער יאָ מעגליך אין דייטשלאַנד, וואו די אַכציג טויזענד, בעזונדערס די פאַרנאַנדערגעוואָרפענע אויף דער פּראָווינץ מזרח־יודען זענען אַזוי איינער פון צווייטען אָפּגעריסען.

די מיש־חתונות ביי מזרח־יודען אין דייטשלאַנד שטעלען מיט זיך פאָר אַ סכנה פאַר דעם קליינעם קיבוץ אינ'ם לאַנד!

וואו איז דער וואָרצעל פון דער דאָזיגער מכה? — די אורזאַכען, וועלכע זענען דערצו גורם, קאָן מען אַזוי פערשטעהען; דער יונגערמאַן, קומענדיג קיין דייטשלאַנד, איז ער עקאָנאָמיש געצוואונגען צו קומען אין בעריהרונג מיט דער גוי'אישער סביבה. הוזירער, הענדלער און רייזענדער, זיי אַלע זענען אַ פולע וואָך אונטערוועגס און פערברענגען זייער לעבען מיט נישט־יודען. אויך די צוויי טעג אין דער וואָך, וואָס מען איז אין דער היים, האָט מען קיין צייט און הויפּטזעכליך קיין געלעגענהייט צו פלעגען דאָס יודיש־געזעלשאַפטליכע לעבען. די ראָל, וואָס עס שפּילט אין פּוילען די יודישע שפּראַך אינ'ם קאַמף געגען אַסימילאַציע, קאָן זי אין דייטשלאַנד אוים צוויי טעמים נישט שפּילען. ערשטענס איז דער יודיש־רעדענדיגער עלעמענט דאָ אַ ווינציגער מיעוט און צווייטענס איז דער דאָזיגער עלעמענט שוין דערפאַר מעהר נוטה צו שפּראַכליכער אַסימילאַציע, ווייל אַ יעדער יוד, וואָס רעדט יודיש, רעדט אויך „דייטש"... אָט די אַלע אויבענדערמאָנטע טעמים פיהרען אויך אונזערע יונגעלייט אין די אָרעמס פון געזעלשאַפטליכער אַסימילאַציע, וואָס ענדיגט אַזוי אָפט מיט מיש־חתונות.

און דאָס יודיש־רעליגיעזע לעבען? איז דער דאָזיגער כח נישט ביכולת די יונגעלייט צוזאַמענצוהאַלטען? — ניין! אַממייסטען פון די אַריינגעוואַנדערטע יודען, וועלכע זענען פאַר און נאָך דער מלחמה אַהערגעקומען, זענען פריי פון רעליגיעזען לעבען. אַ סך פון זיי דינען דער עבודה־זרה פון רעוואָלוציאָנערען ראַדיקאַליזם און גלויבען אַזוי אַרום אָפּצופּטר'ן דאָס ביסעל יודישקייט און די איבריגע, מיט אויסנאַהם פון אַ פרום־פאַנאַטישען מיעוט שבמיעוט, וואָס האָט זיך איינגעשלאָסען אין די ד' אמות פון אַ בית המדרש'ל, זענען לגמרי אַפּאַטיש. זייער עובדא בעשטעהט פון אויפזוכען אַ קאַבאַרעט, אַ באַל און אַ קינאָ און דאַדורך פערפאַלט מען אין אַ ים פון רעמאָראַליזאַציע, לייכטזיניגען לעבען...

ס'איז נישט איבערגעטריבען, ווען כ'זאָג, אַז אין אַ יעדער שטאָט אין באַדען, ווירטענבערג, העססען, נעפּונען זיך אַ סך מיש־פּאָרלעך. די יונגע בערעכטיגען דעם דאָזיגען שריט דערמיט וואָס די גוי'טעס געהען אַריבער צום יודענטום. אַ גאָר גרויסען חלק שולד אין דער גאַנצער זאַך האָבען די דייטשע רבנים, וועלכע מאַכען דאָס איבערגעהן צום יודענטום דערפון אָפּהענגיג, צי די גוי'טע האָט גוט אויסגעלערנט „שמע ישראל", אָדער נישט. זיי האָבען דערצו פערהאָלפען, וואָס דאָס חולאת איז אויסגעוואַקסען צו אַ עפּידעמיע אין מיינע אויגען. זענען די נוית אַ שטיק געפאַהר פאַר אונזער ווייטערער ענטוויקלונג אַלס פאָלקס־געמיינשאַפט. דורך די הסכמה פון אַ ראַבינער אָדער דורכ'ן אויסלערנען זיך „עברי", ווי מען לערנט איי'ם אַ בער טאַנצען, קאָן מען כאין אופן נאָך נישט זיין יודיש און דערציהען קינדער אינ'ם יודישען גייסט.

איך קען צעהנדליגגער מזרח־יודען, וועמענס פרויען עס זענען דערצויגענע קריסטען און זייערע קינדער ווערען דערצויגען אויף גאָט'ס בעראָט. פאַר־אַ־יאָהרען איז מיר אויסגעקומען פאָלגענדיגען פאַל צו דערלעבען: געוועזען אַ טאָג, ווען דער יודישער און קריסטליכער יום־טוב זענען צוזאַמען אויסגעפאַלען. אין באותו יום בין איך אַריינגעקומען צו אַ מיש־משפחה. דער פאָטער איז געגאַנגען אין שוהל, די מוטער אין קירך אַריין און וועגען די קינדער האָט מען זיך אַזוי לאַנג געקריגט, ביז מען האָט זיך אויסגעגליכען, זיי זאָלען געהען פוסבאַל־שפּילען...

כדי די דאָזיגע טרויעריגע ערשיינונגען אויף להבא צו בעזייטיגען איז נויטיג אָנצופיהרען אַ עקשנות'דיגען קאַמף געגען דער גייסטיגער פוסטקייט און געזעלשאַפטליכער אָפּגעשטאַנענקייט פון אונזער יוגענד אין דייטשלאַנד. דעם קאַמף געגען די מיש־חתונות קאָן מען נור פיהרען אויפ'ן באָדען פון געבען די יונגע יודען אַ אידעאַל, וואָס וואורצעלט טיף אין יודענטום.

שוין צייט כ'לעבען אַ טראַכט טון וועגען דעם. וועט דאָס מזרח־יודישע בערלין מאַכען אַ פּאָזיטיווע התחלה?

י. האלענדער.

אַ טאַכטער פון אַ פּאַפּ איז זיך מגייר און האָט חתונה מיט אַ יוד.

דער פּאַפּ האָט געוואָלט מיט אַ קינזשאַל דערשטעכען דעם יוד.

פון לעמבערג שרייבט מען:

אין דער לעמבערגער קהלה איז געקומען די 30 יאָהריגע פרוי שרה זיידעל אוים זאַמאָשטש, האָט געוויזען אַ העבּרעאישען בריף פון זאַמאָשטשער רב, הרב ר' מרדכי הלוי האָראָוויץ צום לעמבערגער רב, הרב ציף, אין וועלכען דער זאַמאָשטשער רב בעט דעם לעמבערגער רב, דאָס ער זאָל זיך פעראינטערעסירען מיט דער דאָזיגער פרוי און איהר זעהען מיט עפּעס צו העלפען.

דאַביי האָט פרוי זיידעל דערצעהלט אַ שפּאַנענדע געשיכטע:

זי איז אַ טאָכטער פון אַ פּראַוואָסלאַווען זאַמאָשטשער פּאָפּ און האָט אַמאָל געהייסען אַננאַ טימאַק. מיט בערך פינף יאָהר האָט זיך דאָס שיקסעל אַננאַ טימאַק בעקענט מיט דעם דאָרטיגען יודישען סוחר אברהם זיידעל, וועלכער האָט זיך אין איהר פערליבט און בעשלאָסען מיט איהר חתונה צו האָבען. נאַטירליך האָט דער יודישער יונגערמאַן אין ערשטער רייהע פערלאַנגט, אַז זיין געליבטע זאָל זיך מגייר זיין.

ווען דער פּאָפּ האָט זיך דערוואוסט פון דער דאָזיגער מעשה, איז איהם פינסטער געוואָרען פאַר די אויגען ער האָט אומבעדינגט נישט געוואָלט צולאָזען צום דאָזיגען שידוך און האָט אפילו געשוואוירען ביטער זיך נוקם צו זיין אין זיין טאָכטערס „עווריעיסקי" קאָכאַנעק, אויב ער וועט זיך פון איהר נישט אָבטשעפּען.

אַננאַ האָט אָבער איהר יודישען חתן שטאַרק ליב געהאַט און אַזוי ווי זי האָט זיך דערוואוסט פון איהר פאָטערס געפּלאַנטער נקמה און קענענדיג גוט דעם פאָטערס כעס איז זי תיכף אַריבער צו איהר געליבטען און האָט איהם געהייסען אַנטלויפען. אַליין האָט אָבער ה' זיידעל נישט געוואָלט איבערלאָזען זיין טרייע געליבטע און זיי האָבען דאַרום בעשלאָסען צו אַנטלויפען פאַר'ן פּאָפּס נקמה. אַנטלאָפען איז דאָס פּאָרל אין אַ שכנות'דיגען שטעטעל ביי זאַמאָשטש.

נאָך דעם זעלבען טאָג האָט זיך דער פּאָפּ דערוואוסט פון דער דאָזיגער מעשה און איז תיכף אַריבער אין דעם שטעטעל, וואו זיין טאָכטער איז אַנטלאָפען מיט דעם יודישען יונגענמאַן. דער פּאָפּ איז דערווייל אַביסעל בערוהיגט געוואָרען און האָט זיי ענטשלאָסען, מיט דעם יודישען יונגענמאַן אַדורך צו רעדען מיט גוטען, אפשר וועט איהם געלונגען איהם איבערצוּ'דבר'ן.

עס האָט נישט לאַנג געדויערט און דער פּאָפּ האָט אויפגעזוכט דעם יונגענמאַן און צו איהם אַזוי געזאָגט:

— לכתחילה האָב איך געמיינט, אַז אַ „יעווריי" קאָן נישט ליב האָבען אַ פּראַוואָסלאַווע טאָכטער. איך האָב גערעכענט, אַז דו ווילסט זי „אויסנוצען", און דאַן אַוועקוואַרפען. אַזוי ווי אָבער איך האָב זיך איבערצייגט, אַז דו האָסט מיין טאָכטער באמת ליב, האָב איך דאַן בעשלאָסען נישט צו שטערען דעם שידוך און איך אַליין וויל אייך געבען מיין ברכה, נאָר אונטער דעם בעדינג: דו מוזט זיך אָבזאָגען פון דער יודישער אמונה און אָנגעהמען אונזער גלויבען"...

דער יונגערמאַן האָט נישט לאַנג געטראַכט און תיכף געענטפערט, אַז ער געהט נישט איין דערויף, איבריגענס האָט זיין כלה שוין מסכים געווען זיך מגייר צו זיין.

דאָ צעוויינט זיך דאָס ווייבעל ביטער און דערצעהלט:

נוטע מענשען, איהר קאָנט זיך גאָרנישט פאָרשטעלען, וואָס דאָרט האָט זיך אָבגעטון. מיין פאָטער האָט פון הינטערן בוים אַפּגעשאָסען אַ טאַטאַרישען קינזשאַל און זיך געוואָרפען אויף מיין חתן, צום גליק אָבער האָט ער זיך אַרויסגעדרעהט פון הינטער מיין פאָטערס האַנד און ער איז ניצול געוואָרען פון טויט.

מיין פאָטער האָט געליטען אויף אַ שטאַרקער האַרץ־קראַנקהייט. בעת דער דאָזיגער סצענע האָט ער בעקומען אַ האַרץ־שלאַג און איז געשטאָרבען.

אַ פּאָר טאָג שפּעטער האָב איך זיך מגייר געווען ביים זאַמאָשטשער רב און חתונה געהאַט מיט מיין יודישען חתן. מען האָט מיר אַ נאָמען געגעבען שרה. אויסער דעם האָט מען מיך געלערנט רעדען יודיש און אַ רייהע יודישע מנהגים און מצוות, וואָס אַ יודישע פרוי דאַרף קענען.

מיר האָבען צוזאַמען געוואוינט 4 יאָהר. איך האָב געהאַט 3 קינדער. מיט חדשים צוריק איז מיין מאַן געשטאָרבען פון אַ שווערער גריפּע. איך בין געבליבען עלענד אַליין, ווי אַ שטיין.

דער זאַמאָשטשער רב האָט מיך קודם־כל געשטיצט. איצט האָט ער מיר געגעבען אַ בריף צו הרב ציף, אַז ער זאָל מיר זעהען צו העלפען, דאָס איך זאָל בעקומען אין לעמבערג אַ געוויסע סומע געלד, כדי איך זאָל קאָנען צוריקפאָהרען קיין זאַמאָשטש און דאָרט זיך מאַכען אַ שטיקעל געשעפט, וואָס זאָל טראָגען פרנסה פאַר מיר און פאַר מיינע קליינע קינדער.

אָבער אַזוי ווי די נר'טע האָט הרב ציף נישט געטראָפען אין דער היים, האָט זי זיך געווענדעט צו דער לעמבערגער קהלה. די קהלה האָט איהר געגעבען אַ גרעסערע סומע געלד.

וויכטיג פאר די לעטניקעס פון

אלעקסאנדער

און אומגעגנד!

ביי מיר בעקומט מען יעדען טאָג 9 אַ זייגער פריה דעם „נייעם פאלקסבלאַט"

פלאם, לוטאמירסקא 22.

גיט נישט

די קינדער קיין זאפאלקעס, און טרויט זיי נישט אן צו האבען צו טון מיט

פייער!!!

די כעמישע מלחמה.

דער טויט דורך גיפטיגע גאַזען.

די וועלט־מלחמה האָט ברייט אויסגענוצט די וויסענשאַפט צוליב דער פאַרניכטונג פון דער מענשהייט. איינע פון די העלסטע מוסטערען פון אַזאַ אַנווענדונג איז געווען דאָס אויסנוצען די כעמישע אינדוסטריע אויף אויסאַרבייטען פערגיפטענדיגע שטאָפען, וועלכע מען האָט אָנגעהויבען אָנווענדען צוגלייך מיט ביקסען און האַרמאַטען. די נויטיגקייט אין די דאָזיגע שטאָפען געהמט זיך דערפון, וואָס נישט דער האַרמאַט און שוין אודאי נישט די ביקס האָבען נישט געקאָנט דערגרייכען דעם געגנער, וואָס איז געלעגען אין טיפע שוצגראָבענס. אין קאַמף מיט דער דאָזיגער נייער שוץ־פאָרם האָבען די אַלטע מעטאָדען פון אַטאַקע נישט געווירקט.

און דאָ האָט די דייטשע וויסענשאַפט געגעבען דער קאָמאַנדע אין די הענט אַ ניי אָנגריף־מיטעל,—פריהער די סעמישע, דערנאָך אויפרייס־געצייגען און מינעס. ווען דאָס איז צום ערשטען מאָל אָנגעווענדעט געוואָרען געגען דעם ענגלישען מיליטער אין פריהלינג יאָהר 1915, האָט דאָס געטראָפען די ענגלענדער אַבסאָלוט נישט צוגעגרייט צו אַזאַ אָנפאַל־מעטאָדע. גאַנצע שלאַכט־אָפּשניטען, וואָס קיין קוילען און אויפרייס־געצייגען האָבען זיי נישט גענומען, זענען אומגעקומען אין עטליכע מינוט אַרום נאָך דעם, ווי דער ווינט האָט געבראַכט אין די ענגלישע שוצגראָבענס אַ וואָלקען כלאָר, וואָס איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען פון די באַלאָנען אין די דייטשע שוצגראָבענס.

פון דעם דאָזיגען מאָמענט אָן האָט זיך אָנגעהויבען די כעמישע מלחמה, ווי איינער פון די מינים בעוואָפענטען קאַמף. אין ענגלאַנד און אין פראַנקרייך זענען גלייך מאָביליזירט געוואָרען די בעסטע וויסענשאַפטליכע קרעפטען אויף צו געפינען אַ מיטעל פון קאַמף מיט'ן כעמישען אָנפאַל, און אַזאַ מיטעל איז גיך געפונען געוואָרען אין דער פאָרם פון דער אַנטי־גאַז־מאַסקע. אין דער אַנטיגאַז־מאַסקע האָט דער סאָלדאַט שוין נישט געהאַט וואָס מורא צו האָבען פאַר דער גאַז־געפאַהר.

אָבער דער וויסענשאַפטליכער געדאַנק האָט גלייך נאָכ'ן ערשטען געלונגענעם פּרוב אָנגעהויבען ווייטערדיגע אויספאָרשונגען. געגען דער אַנטיגאַז־מאַסקע איז אַרויסגעלאָזט געוואָרען אַ נייער גאַז, וואָס איז דורכגעגאַנגען דורך דער מאַסקע. הגם ער האָט נישט פערסמט, האָט ער אָבער געצוואונגען שרעקליך צו ניסען אָדער ליידען פון טרערען, און די ליידען זענען געווען אַזוי גרויס, אַז זיי האָבען געצוואונגען אַראָפּצורייסען די מאַסקע, און דאַן פלעגט דער זעלנער שוין ווערען אַ קרבן פון טויטענדיגען שלאַכט גאַז.

אין קאַמף מיט די דאָזיגע נייע גאַזען איז בעשאַפען געוואָרען אַן אַנטיגאַז, דורך וועלכען די דאָזיגע נייע פערגיפטענדיגע שטאָפען זענען שוין נישט דורכגעדרונגען. אַלס ענטפער אויף דער דאָזיגער נייער דערפינדונג האָבען די דייטשען געענטפערט מיט'ן אַזוי־גערופענעם אימפּריט, וועלכע גרייפט אָן נישט נאָר די אָטעם־וועגען, נאָר אויך דעם גאַנצען הויט־אויבערפלאַך, בעדעקענדיג די הויט מיט געשווירען און מכות. אין קאַמף מיט זיי איז פאָרגעלעגט געוואָרען אַ דורכגומירטע קליידונג וואָס פערטיידיגט פונ'ם אימפּריט.

ווי עס איז צו זעהן, האָט דאָס נייע שלאַכט־מיטעל געבראַכט קודם כל צו אַ קאַמף פון די וויסענשאַפטליכע לאַבאָראַטאָריעס אין די קעמפענדיגע לענדער. איינע האָט געשאַפען גאַזען, און די צווייטע האָט אין קאַמף מיט איהר געשאַפען די די אַנטי־גאַזען. ביי וועמען די וויסענשאַפט איז געשטאַנען העכער, ביי וועמען די כעמישע אינדוסטריע האָט דערלויבט שנעל פונאַנדערצוּוויקלען די פּראָדוקציע פון גיפטיגע גאַזען און מאַסקעס, דער האָט געקראָגען די אויבער־האַנד. דערפון איז קלאָר, וואָס פאַר אַ בעדייטונג אין דעם דאָזיגען קאַמף עס האָט דער וואוקס פון די וויסענשאַפטליכע קרעפטען און דער וואוקס פון דער כעמישער אינדוסטריע. אָן זיי וועט די לאַגע אין דער כעמישער מלחמה זיין אַ שווערע.

פון דער צווייטער זייט דאַרף מען פערצייכענען, אַז ווי גוט עס זאָל נישט אַרבייטען די וויסענשאַפט אין די טעכניק, דאַרף דאָס מיליטער פערשטעהען, ווי אויסצונוצען די מיטלען, וואָס די וויסענשאַפט שאַפט. דער פסיכישער צושטאַנד פונ'ם זעלנער, וואָס פאַלט אַריין אין אַ גיפטיגען וואָלקען, איז זעהר אַ שווערער. עס איז גענוג די מינדעסטע ספּאַרע, אַז דער גיפטיגער גאַז זאָל דורכרייסען די מאַסקע און זאָל פערניכטען דעם זעלנער. און דורכרייסען די מאַסקע איז זעהר גרינג. עס איז גענוג די מינדעסטע אומפאָרזיכטיגקייט. דעריבער שטרעבט שטענדיגען דער זעלנער, נישט צו פערלאָזען זיך אויף דער מאַסקע און ענטלויפט פון דער ספּערע פון דער כעמישער געפאַר. אָט פאַרוואָס מען פיהרט אַזוי ענערגיש דורך דעם כעמישען אונטערריכט אינ'ם מיליטער, כדי אָנצולערנען די סאָלדאַטען זיך בעגעהן מיט'ן אַנטיגאַז, צו געוואוינען זיך צו אַרבייטען אינ'ם פערגיפטענדיגען וואָלקען און זיך לערנען אָנצונעהמען אַלע נויטיגע פאָרזיכט־מיטלען.

די כעמישע מלחמה איז שווער דערמיט, וואָס זי דערלויבט דעם שונא צו פערשפּרייטען זיין ווירקונגס ספּערע נישט נאָר אויף די שלאַכט־טיילען, נאָר אויך אויף דער ציווילער בעפעלקערונג אין לאַנד. אַראָבוואַרפענדיג כעמישע באָמבעס פון אַעראָפּלאַנען. איינצעלנע באָמבאַרדירער מיט אַ גרויסען ווירקונגס־קרייז קאָנען פערפליהען אפילו אויף 400 ביז 500 קילאָמעטער אין הינטערלאַנד פונ'ם שלאַכט־פראָנט. און דער לאַנדפּאַס פון 200 קילאָמעטער הינטערן פראָנט געפינט זיך אונטערן דירעקטען קלאַפּ פון געגנערס לופט־קרעפטען און אַזוי אַרום אויך פון כעמישע אָנפאַלען. די ציווילע בעפעלקערונג קאָן ווערען אַ קרבן פון די דאָזיגע אָנפאַלען, אויב עס וועלען נישט אָנגענומען ווערען קיין פאָרזיכט־מיטלען. די גיפטיגע שטאָפען קענען נישט נאָר טרעפען דעם מענשען, זיי פערגיפטען די שפּייז, דאָס וואַסער, טויטען די בעלי היים.

אָט פאַרוואָס די אויפמערקזאַמקייט צום קאַמף מיט דער כעמישער געפאַהר דאַרף נאָך אין פרידענס צייט געווענדעט ווערען אויף שטודירען די מיטלען צו קעמפען מיט'ן כעמישען אָנפאַל. די דאָזיגע מיטלען זענען פערהעלטניסמעסיג פּראָסטע, אָבער זיי דאַרפען בעצייטענס בעטראַכט ווערען, כדי עס זאָל נישט אויסקומען זיך לערנען אויף שווערע פערלוסטען און בעווייגען די אייגענע און נאָהענטע מענשען. אין אייניגע שטעדט, למשל, פון ראַטען־פערבאַנד זענען שוין דורכגעמאַכט געוואָרען אַזעלכע כעמישע מאַנעווערען. די בעפעלקערונג פון די דאָזיגע שטעדט האָט זיך בעקענט, ווי אַזוי צו האַלטען די וואַך געגען אַ כעמישען אָנפאַל, ווי צו וואָרענען די בעפעלקערונג וועגען דער געפאַהר, ווי צו בויען אַנטיגאַז־בעהעלטענישען, ווי אָבצוּרייניגען די פערגיפטעטע ערטער פון גאַזען, וועלכע זאַפּען זיך איין אין באָדען און פערגיפטען אויף אַ לאַנגער צייט דעם פּלאַץ.

אינ'ם בעשיצען די ציווילע בעפעלקערונג דאַרף מען זיך שטיצען אויף דער זעלבסט־טעטיגקייט, ווייל די קרעפטען פון דער אַרמעי וועלען קיינמאָל נישט קלעקען אויף בעשיצען אַלע שטעדט, אַלע דערפער.

———:0:———

רומעניע שפּילט זיך אין יורען-פריינדשאפט

(א בריף פון רומעניען).

די רומענישע רעגירונג, וואס געפינט זיך אין א סטאריע פון פערמאנענטען קריזיס, זינט'ן טויט פון קעניג פערדינאנד און יאנעל בראטיאנו, באמיהט זיך מיט יעדען פרייז צו פערבלייבען ביים רודער. דער פרוב צו רערשטיקען מיט טעראר די וואקסענדע אפאזיציע, ווי אויך אפוועגדען דעם פאלקסדצארן דורך פאגראמען, איז נישט געלונגען און די רעגירונג רעכענט צו פערשטארקען איהר פאזיציע מיט א הלואה, וואס איז בערופען צו סטאביליזירען די רומענישע וואלוטע.

און אז מען דארף קריגען א הלואה, מוז מען זיך חבר'ן מיט אלעמען, בתוכם אויך מיט די יורען, בעזונדערס, אז עס קאסט נארנישט און, אז די שענע הבטחות ווערען געוועגדעט נישט צו די היימישע רומענישע יורען, נאר צו זייערע איינפלוסרייכע ברידער פון יענער זייט ים. ווי עס מעלדעט די אמעריקאנער פרעסע, האט דער רומענישער אמבאסאדאר אין אמעריקא, גרעציאנו געשלאסען מיט'ן פערבאנד פון די רומענישע יורען אין אמעריקא א פריינדשאפט-אפמאך אונטער דער גאראנטיע, אז די אמעריקאנער רומענישע יורען וועלען שטיצען די הלואה פון 60 מיליאן דאלאר פאר רומעניען. דערביי האט גרעציאנו אריינגעגעבען אין נרן, אז רומעניען האט שוין היינט צו טאג ליקוידירט די אנטיסעמיטישע בעוועגונג און קלייבט זיך צו געבען א רייה קאנצעסיעס די רומענישע יורען.

והא ראיה: אז קוזא איז אוועקגעגאנגען אויף פענסיע, אז מען האט דורכגעפיהרט א יורען-פריינדליכען קולטוס-געזעץ און מען האט אויפגעלעזט די קוזיסטישע ארגאניזאציעס.

אלוא א נייע ישועה און בכדי צו דעמאנסטרירען, ווי די רעגירונג האט ליב איהרע יורען, האט מען איינגעלאדען קיין רומעניען דעם וויצע-פרעזידענט פון'ם פערבאנד פון רומענישע יורען אין אמעריקא, דעם ה' לעאן פישער און מען פיהרט איהם ארום, ווי א בייז וואונדער איבער די רומענישע שטעט. מען מאכט איהם פייערליכע באנקעטען, מען האלט איהם זיסע דרשות און מען פראקלאמירט א נייע ליכטיגע ערא פאר'ן רומענישען יודענטום.

די רעגירונג פארערט פון די יורען צוויי זאכען: געדולד און פערטרויען. מען מוז אבער צוגעבען, אז אויב מיר בעזיצען צו פיל סבלנות, האבען מיר גאר ווייניג אמונה אין דער ליבעסשפיל, וואס די רעגירונג פיהרט מיט אונזערע אמעריקאנער ברידער.

מען קען נישט זאגען, אז מיר שטעהען פאר א פאליטישען פריהלינג בנוגע דעם רומענישען יודענטום. להיפוך, אויף דער יודישער גאס בלאזט ווי פריהער, א קאלטער ווינטער-ווינט פון האס און בלינדער שנאה. דער בעזוך פון ה' פישער בעקומט אין אזא סיטואציע דעם כאראקטער פון א וויזיט, וואס א פילאנטראפ שטעקט אפ צווישען איין באל און דעם אנדערען זיינע ארימע קרובים...

עס איז כדאי צו אילוסטרירען די דאזיגע בעהויפטונג מיט איניגע פאקטען. לעצטענס האט די רומענישע מיליטער-יוסטיץ זיך גענומען גאנץ געשמאק צו משפט'ן די געוועזענע יורישע סאלדאטען, וועלכע זענען געפאנגען געווארען אין די קריגס-יאהרען, אונטער דער בעשולדיגונג פון דעזערטירערייי. נאך צוועלף יאהר קומט די רעגירונג דערמאהנען דעם עמאנציפירטען רומענישען יורען וועגען זיין קנעכטישער לאגע אין די מלחמה-יאהרען און זעצט אוועק אויף דער בעשולדיגונגס-באנק בערדיגע, מטופל'דיגע יורען, פון וועלכע איניגע זענען דעקארירט געווארען מיט מיליטער-צייכענס. דער יודישער סענאטאר אוריה קאפ פערעפענטליכט אין נומער 23 אין „קוריערול איזראעליט" א בריף, וואס ער האט בעקומען פון איינעם פון אזעלכע אומגליקליכע. אינ'ם דאזיגען בריף ווערט צווישען אנדערען געזאגט:

„מיר קענען שוין מעהר נישט אויסהאלטען. אונז בלייבט נאר איין מיטעל צו שרייען, אז די גאנצע וועלט זאל הערען וועגען דער גרויזאמער אומרעכט. באו מים עד נפש. מיר לעבען, ווי אין א גיהנום. מיר און אונזערע משפחות. מיר שטעהען שטענדיג אונטער דער דראהונג איינגעלאדען צו ווערען אויפסניי אין געריכט, וואו מען פארערט ביי אונז נאך צוועלף יאהר בעווייזען איבער אונזער אומשולד. די שטענדיגע ארומרייזען איבער די געריכטען רייסען אונז אפ פון פרידליכער ארבייט און רואינירען אונז אינגאנצען מיט די גרויסע געריכטס-קאסטען. און דא הויבט זיך אן א סדרה מיט עדות. בכדי זאלסט האבען א האפנונג פריי געשפראכען צו ווערען, דארפסטו זיך בעזארגען מיט עדות, וואס טראגען קריסטליכע נעמען — פאפעסקו, ארער וואסילעסקו, ווייל דאס עדות פון יורען ווערט דורכ'ן געריכט לחלוטין נישט גענומען אין אכט. די פראצעסען ווערען געמאכט בלויז איבער יורען".

דער דאזיגער דאקומענט, געשריבען מיט בלוט און נערווען, שילדערט אונז די קלאגעריגע לאגע פון די טאטעס. נישט בעסער איז אבער די לאגע פון די קינדער. אויך זיי לעבען אין א פייער פון האס און נקמה. די טעג איז פארגעקומען א סימפטאמאטישער פראצעס אין פעלטיטשען. דער זוהן פון'ם ארטיגען רב משה ראזען איז די גאנצע צייט געז'רודפ'ט געווארען אין שול דורך זיינע קריסטליכע חברים. ענדליך האבען זיי אויפגעפיהרט אויף איהם א בלבול, אז ער האט בעליידיגט אין זייער אנוועזענהייט די קעניגליכע פאמיליע און דער יונגערמאן ווערט איבערגעגעבען אין געריכט. עס פאלגט א לאנגע, פיינליכע אונטערזוכונג, בעת וועלכער מען בעליידיגט די מענשליכע און נאציאנאלע געפיהלען פון'ם אונשולדיגען קינד. עס האט נישט געהאלפען די גלענצענדע פערטיידיגונג פון די בעסטע יאס'ער ארוואקאטען, וועלכע האבען בעוויזען, אז די בעשולדיגונג באזירט זיך אויף פאלשע בעווייזען פון אויפגערייצטע דורך אנטיסעמיטישער אגיטאציע קינדער, — משה ראזען איז פער'משפט געווארען אויף א חודש טורמע און וועט נאטירליך אויך מוזען פערלאזען די גימנאזיע.

מיר וואלטען געקענט דעם צעטעל פילפאך פערגרעסערן. דער פערבאט צו בענוצען זיך מיט יודישע בלויהע פאהנען, דער זעלבסטמארד פון'ם גערודפ'טען יודישען סאלדאט שלמה גאנדעלמאן פון פאקשאן, דער אונגענער אורטייל, וואס דראהט א גאנץ שטעטעל מיט פולשטענדיגער רואינירען — און אנדערע ענליכע פאקטען זענען עדות, אז די אטמאספערע איז ווי פריהער פערפעסטעט און, אז די זיסע רייד וועגען פערשטענדיגונג קלינגען ווי א שפאט איבער'ן ביטערען גורל פון'ם שוצלאזען רומענישען יודענטום.

דער ה' פישער וועט די נאהענסטע טעג פערלאזען רומעניען אנגעלאדען מיט פאפירענע רעזאלוציעס און בעפליגעלט מיט דער פאלשער האפנונג, אז ער האט געבראכט די ישועה די רומענישע יורען. די לעצטע ווייסען אבער, אז עס האט זיך גארנישט געענדערט, די בראטאינו-פארטיי, וואס געפינט זיך אין דער קלעם און גייט אויס נאך א הלואה, ספעקולירט אויף דער נישט-אינפארמירטקייט פון די רומענישע יורען אין אמעריקע איבער דער לאגע און וויל געווינען זייער שטיצע פאר דער הלואה דורך א פאר שענע דעקלעראציעס. קיין שום רעאלע גאראנטיעס האט די רעגירונג נישט געגעבען, וואָרום ווען זי זאל באמת בעזיצען אנ'אויפריכטיגען ווילען צו פערשטענדיגונג, וואלט זי נישט געדארפט אנקומען צו דער דינסט פון דעם אמעריקאנישען שרכן...

דאס שטעלט אויך פעסט דער ארגאן פון דער אפאזיציאנעלער פארטיי „דרעפטאטעא", וועלכער בעמערקט מיט רעכט:

„ווען די נאציאנאל-צאראניסטען האבען אין זיינער-צייט פראטעסטירט נעגען די עקצעסען אין טראנסילוואניען, וואו עס זענען א דאנק דער איינהאלטונג פון דער רעגירונג צושטערט געווארען סינאגאגען און יורישע הייזער, האט די בראטאנו-פארטיי אונז בעשולדיגט אין איבערטרייבונגען און אין דעם, אז מיר האנדלען נעגען די אינטערעסען פון אונזער פאטערלאנד. איצט ערנידריגען זיך די גרויסע פאטריאטען פון דער רעגירונג און שליסען אנ'אפמאך מיט א פריוואטער יודישער געזעלשאפט, בכדי זיך צו זיכערען די הלואה. אזוי ארום ווערט קלאר, אז ווען בראטאנו דארף נישט אנקומען צו די יורען, ברעכט ער זיי די קעפ. ווען ער נויטיגט זיך אין זייער שטיצע, מאכט ער זיי פערשידענע קאנצעסיעס. דאס איז א פיינע מאראל.

די רומענישע יורען בלייבט אזוי ארום צו זאגען תהלים, אז די הלואה זאל וואס ניכער צושטאנד קומען, וואָרום, אויב מען בעהאנדעלט אונז אזוי „מוטערלעך", בשעת מען מיינט, אז אין די הענט פון אונזערע אמעריקאנער ברידער ליגט דער שליסעל פון דער הלואה, איז דאך לייכט צו בעגרייפען ווי אזוי די רעגירונג וועט אונז בעהאנדלען, ווען פון דער הלואה זאל זיך, חלילה אויסלאזען א טייך.

י. יעווין.

———:o:———

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטווארטען אויף יורידישע פראגען, וואס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

7868. פ. ל.

אייך קאן מען נאך רופען אין רעגולערן אקטיווען דינסט אויף דער נארמאלער צייט.

E. F. .7869

דאס אנערקענען א מינדעריעהריגען פאר א usamowolnionego מאכט דעמזעלבען טאט פעהיג צו נעמען אויף זיך ציוויל-פליכטונגען און ממילא צו טראגען דערפאר די געהעריגע פעראנטווארטליכקייט.

הגם אזעלכער דארף פארמעל נישט פעראנטווארטליך זיין פאר'ן פאטערס חובות, פונדעסטוועגען קאן זיך דער ענין קאמפליצירען, קוים פיהרט דער בעשרעפענדער מינדיעהריגער די זעלבע אונטערנעהמונג, וואס דער פאטער פיהרט אדער האט געפיהרט אין פעראנומען א בשותפותדיגען לאקאל און פיהרען א געמיינזאמע ווירטשאפט.

7870. שלמה מצליך.

מיר האבען שוין פיל מאל געענטפערט אויף ענליכע אנפראגען, אז בלויז נאכ'ן טויט פון די עלטערען, געהט דאס לאקאטארען-רעכט איבער צו די איבערגעבליבענע אין דער זעלבער וואוינונג יורשים.

אין אנ'אנדערען פאל קאנען די עלטערען נישט איבערגעבען געגען דער איינשטימיגקייט פון הויזווירט די וואוינונג זייער טאכטער סיידען דערויף וועט זיין די הסכמה פון געריכט.

פערקויפט צום טייוועל.

(ראמאן).

3)

— דו האסט דאך אבער, מסתמא, גערעדט וועגען דעם?

— ניין, דערווייל נאך נישט.

— איך רעכען, אז ער ווייס פון דעם, אז איך בין רייך?

— אוודאי מוז ער וויסען! — האט מינע געענטפערט, און פלוצים אהן א סיבה צוגעגעבען:

— איך בין אבער איבערצייגט, אז נישט צוליב דעם וויל ער חתונה האבען מיט מיר. ער אליין איז זעהר רייך.

די מוהמע מרים איז פון דער ערקלעהרונג געווען פער'חידושט און אפילו אביסעל בעלעדיגט.

די שמועסען וועגען ס'עשירות פון אנדערע מענשען האט זי שטענדיג געהאלטען פאר נישט קיין איבעריג אנגענעהמע.

פערבעהאלטענדיג איהרע געפיהלען, האט מינע א קלעהר געטון: „א נארישע פרוי, אט איז זי גאר אייפערזיכטיג אויף סארמאנען"...

— דו ביזט איבערצייגט אין דעם? — האט זיך די מוהמע נישט געקאנט בערוהיגען — פונוואנען ווייסטו עס? ער האט דיר אליין געזאגט?

— ניין... נאר איך ווייס.

— אויף דיין ארט וואלט איך עס גוט נאכקאנטראלירט—האט איהר די אלטע גע'עצה'ט — ער קומט פון אמעריקא, ובכן איז ער א פראקטישער מענש, און אלע פראקטישע מענשען ווייסען, אז א שיין פנים'על סטייעט ביז דרייסיג יאהר, בעת די קראפט פון געלד קאן סטייען אויפ'ן גאנצען לעבען.

דאס מיידעל האט מיט אנשטרענגונג א שמייכעל געטון.

— זייט רוהיג, מוהמע טייערע, איך בין נישט אזוי לייכטזיניג, ווי אייך ווייזט זיך אויס. און חוץ דעם, גיט נאר א טראכט: פונוואנען קאן ער עס וויסען, אז איהר וועט מיר בירושה איבערלאזען אייער פערמעגען, כל זמן איך אליין ווייס עס נישט?

— דאס וועט זיין אפהענגיג דערפון, ווי-אזוי דו וועסט זיך פיהרען — האט די מוהמע געענטפערט מיט א מין דעטיספאקציע, וואס זי האט א געלעגענהייט ארויסצוווייזען איהר כוח.

דער שמועס איז איבערגעגאנגען אויף אנ'אנדערע טעמע.

נאכ'ן פריהשטיק איז די מוהמע מרים אוועק אין גאסט-צימער לייענען א צייטונג, און מינע האט זיך גענומען צוצוהעלפען ביי דער ווירטשאפט דער אלטער שווייגענדיגער טשיזשעווסקא, וועלכער האט שוין גערינט ביי דער מוהמע מרים זינט זיבעצען יאהר.

זי האט איהר, אגב, דערצעהלט, ווי-אזוי זי האט פערבראכט די נאכט אוימ'ן באל. די אלטע האט ציגעהארכט און געשאקעלט מיט'ן קאפ. מינע האט דערביי מיט צופרידענהייט פעסטגעשטעלט, אז זי האט פאר דער צייט פערגעסען אין דער שטימע, וואס האט איהר איינגערוימט דאס שרעקליכע ווארט: „געמאכט".

האלב עלף אזייגער איז די מוהמע מרים ארויס פונ'ם גאסט-צימער, און געזאגט:

— היינט איז פרייטאג, און דו דארפסט צוגעהן אין באנק נאך געלד.

זייענדיג אויף דער גאס שוין, האט מינע זיך אפגעגעבען אין רשות פון די געדאנקען, וועגען דעם געהיימנישפולען צופאל ביינאכט, נישט האבענדיג מורא פאר די נערוועז.

אין דער פיבערהאפטער בעוועגונג פון דעם ווארשאווער טאג, האט זיך איהר דער אויסערגעוועהנליכער קול, וועלכען זי האט געהערט פארטאג, אויסגעוויזען פאר אינגאנצען נישט-רעאל. צום הונדערטסטען מאל האט זי בעשלאסען, אז זי איז געווארען א קרבן פון א נארישער, בייזער מיסטיפיקאציע.

אין משך פון דריי יאהר איז זי יעדען פרייטאג געגאנגען אין דער באנק, און די בעאמטע האבען זי גוט געקאנט.

דער בעאמטער, וועלכען זי האט איצט דערלאנגט דער מוהמעס טשעק, האט געזאגט:

— א, פריילין וויס, דער דירעקטאר וויל אייך זעהן. זייט אזוי גוט, און געהט אריין צו איהם אין קאבינעט. די ערשטע טיר רעכטס מיט די טרעפען.

דער דירעקטאר איז א קליינוואוקסיג, קיילעכדיג און רעדעוודיג מענשעל.

— ליבע פריילין וויס! — האט ער אויסגערופען, אויסדריקענדיג מיט זיין פנים ענטציקונג, אכטונג און פערוואונדערונג—איך דארף אייך מודיע זיין א זעהר וויכטיגע זאך, אויך איהר ווייסט נאך, פערשטעהט זיך, גארנישט וועגען דעם!

— וואס פאר א נייעס האט איהר פאר מיר?

— האט מינע אומרוהיג א פרעג געטון, און די הארץ האט איהר אנגעהויבען שטארק צו קלאפען.

דער דירעקטאר האט אריינגעשטעקט זיינע קליינע פעטע פינגער אין די טעשעלך פונ'ם וועסטעל און א זאג געטון:

היינט אינדערפריה איז צו אונז געקומען א געוויסער הער ארגא שווארץ און אריינגעטראגען אויף אייער רעכענונג פינף טויזענד דאלאר.

— — — — — — — — — — — —

אין צעהן מינוט שפעטער האט זיך מינע אונטערגעשריבען אין עטליכע באנק-ביכער, און איז ארויס פון דער באנק.

אין איין בוך האט זי געזעהן די אונטערשריפט פון ארנא שווארץ— א געוועהנליכע, פשוט'ע אונטערשריפט, נאר אינגאנצען אנ'אומבעקאנטע.

דער אופן, ווי-אזוי דער דירעקטאר האט געשילדערט איהר „בעגליקער" — א יונגער, הויכער, שווארצער מיט קליינע וואנסעלעך — האט איהר גארנישט אויפגעקלעהרט.

— שטעלט איהר זיך שוין איצט פאר ווער דער דאזיגער יונגערמאן איז? — האט דירעקטאר א פרעג געטון.

— אך! יא... אוודאי! — האט זי געענטפערט, נישט וויסענדיג אליין, פארוואס זי ענטפערט אזוי

— דאס איז... דאס איז מיינער א גוטער פריינד!

מיט א פאטערליכער בעוועגונג, האט דער דירעקטאר ארויפגעלעגט זיין הענטעל אויף איהר פלייצע:

— איך האף... קאן זיין... דערלויבט מיר אייך אפצוגעבען א מזל טוב... און ווינשען אייך א סך גליק!

ווען מינע איז געווען אינדרויסען, האט זי דערפיהלט, אז זי האט אינגאנצען פערלוירען דעם מוט.

דער קאפ האט זיך איהר געדרייט, פונקט זי וואלט געווען שטארק שכור: איהר האט זיך אויסגעדוכט, אז אט-אט פאלט זי אוועק.

פערצווייפעלט האט זי צוגערופען אנ'אויטא.

— פאהרט... ס'מאכט נישט אויס וואוהין... מעג זיין אין די אלעיען.

אריינפאלענדיג אין די ווייכע קישענס פון געזעס, האט זיך מינע אנגעכאפט פאר'ן קאפ, און מיט שרעק געשעפטשעט:

— גאט מיינער! גאט מייגער! וואס זאל דאס בעדייטען?

פאר גרויס פחד האט זי בשום אופן נישט געקאנט קאנצענטרירען איהרע געדאנקען.

א נידערשלאגענע, אנ'איבערגעשראקענע, אינגאנצען א צורודערטע, האט זי זיך פערשלאגען אין א ווינקעל פון דער טאקסובקע.

דער שאפער איז זיך געלאסען געפאהרען איבער די אלעיען.

אינדרויסען איז אלץ געווען כדרך הטבע, לעבעדיג, בעוועגליך, פרעהליך אפילו.

ביסלעכווייז האט אויך מינע אנגעהויבען צו זיך צו קומען.

זי האט מאשינאל ארויסגענומען פון האנדבייטעל דאס פודער-שקעטעלע און אנגעפודירט דאס פנים, וואס איז געווען רויט א'ן צופלאמט פאר אויפרעגונג.

בחנם האט זי זיך געמיהט צו געפינען עפיס א שטיקעל תירוץ אויף דער מערקווירדיגער געשיכטע:

וואס טייטש?

וואס הייסט עס עפיס—עמיצער האט אריינגעטראגען אין דער באנק אויף איהר חשבון פינף טויזענד דאלאר?

ווער איז ער, דער וואס האט עס געטון?

און צו-וואס האט ער עס געטון?

(פארטזעצונג קומט).

אַלע יודען דאַרפען וויסען!

אז אין דער

Biuro Próśb „UNIVERSUM"

26 PIOTRKOWSKA 26

ערלעדיגט מען שנעל און פּאַכמעניש: קלאַוזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אויף גאַנץ פּוילען, רעקורסען וועגען שטייערן, קאַרנע ספּראַוועס און אַפּעלאַציעס, ביטעס אין אַלע רעגירונגס-אוישעגרען, ביכפיהרונג און בילאַנסען, איבערזעצונגען און אַזוי ווייטער.

ספּעציעלע אפּטיילונג פאַר פּראָטעסטען=אינקאַסע

שפּאַרט-געלד!

קויפט

שירמס, שטעקענס

נור אין דער ווערקשטעל פון

ס. פייגענבוים, נאַרוטאָוויטשאַ 19

ווייל איהר קענט דאָרט קויפען מיט 25% ביליגער ווי איבעראַל.

אַכטונג! עס ווערען אָנגענומען אַלערליי רעפּאַראַטורען און דעקונג.

געזעלשאַפט צו פערשפּרייטען פּאַקענטניסע ביי יודישע פרויען אין לאָדז

„אַרבייט" (PRACA)

וואָלטשאַנסקאַ 21, טעל. 15=67

מאַכט בעקאַנט, אַז ס'ווערען אָנגענומען איינשרייבונגען פון'ם 1-טען אויגוסט ד. י. אויף:

1) דאַמען שניידעריי און קינדער-קאָנפעקציע; 2) נייהטאָרעריי — צושניידען און וועש-נייהען; 3) שטיקעריי און אַלערליי האַנד-אַרבייטען; 4) קינסטלערישע מאַשין-שטיקעריי; 5) מאַניקור, אָנדולאַציע.

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג פון 9 ביז 1 נאָכמ. און פון 3 ביז 7 אָוועגד.

וויכטיג פאַר ה"ה פריזערס!!!

צוליב די קאָנקורענץ, ווערען די פרייזען מיט'ן היינטיגען טאָג בעדייטענד פערקלענערט:

קעלנישע בלומען=וואַסער	3.20	אַ קילאָ
וועזשעטאַל	1.40	„
ראַזיר=זייף „אָראַ"	6.00	„
בריליאַנטין	3.40	„

פראַנצויזישער לאַקיר 45 גר. אַ דעקאַ.

איך בעזיץ אַ רייכען אויסוואַהל פון ראַזיר=מעסערס, פּלאַטין- און שטאַהל=זאַכען צו פאַבריקס-פרייזען. מיט אַכטונג

י. דרוקער, זאַוואַדזקאַ 11.

בעמ.: פאַר ענגראָסיסטען — גרעסערע ראַבאַט און גינסטיגע בעדינגונגען.

ראַזען און פאַרבען.

מיר נעהמען אָן צו ראַזען און פאַרבען טריקאָטאַזשען, בוימוואָלענע און וואָלענע שטאָפען ווי אויך

טריקאָ צו סוועטער=אויסאַרבייטונגען

SYNDYCY TYMCZASOWI MASY UPADŁOŚCI

JAKÓB KESTENBERG Tow. Akc.

Łódź, Nowo-Targowa 26.

וואָרנונג!

אַזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד=בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די עכט=פּאַטענטירטע **בעטען** עכט=פּאַטענטירטע זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאַס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען גענעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע. קאַזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגעלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פּאַלאָווע-בעטלעך 14 זל. רעעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס=פרייזען. :: זעמטליכע רעפּאַראַטורן.

הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37=63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	4½-3 11-9
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	1—11
ד"ר לוביטש	הויט און געשל. קר.	1½ 12½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	½—12½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	2—1
ד"ר בערנמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פיזיאָ-טעראַפּיע, שטראַהל-שטעלונגען ווי שטאַמלען א. א. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אַ ערגאַנצונג אויף פערלאַנג — יוזטען אין שטאָט, — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּיעס און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאָזשינסקי טאַ אָפּאָלסקאַ צאָהן-אַרצט 10—1 3 6

קינסטליכע צייהן, קאָראָנען, פּלאָמבען א. אַ. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

צופּערדינגען אַ האַלב נעוועלב

מיט אַ האַלבע ווייסטאַווע אין אַ איינגעפיהרטען פּונקט פאַר אַ

וועשניידערין

קאָנסטאַנטינער 57.

אַ שיק-יונגעל

אויך אַ לערן=מעדעל

צו שפּולך

געגען באַלדיגע צאָהלונג ווערט געזוכט פּיעטריקאָווער 27, אין שטרימף פאַבריק.

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָוואַ 28

טעלעפאָן 26-40.

ספּעציעל-אַרצט פאַר הויט און וועגעריש קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קווארץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

נעהמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—8 אָוועגד.

אַלעקטרישע מעכאַנישע וואָרשט = פאַבריק

איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען, עווענטועל צו פערדינגען אויף וואָכען געלד. צו ערפאַהרען נאַוואַ-צעגעלניאַנאַ 26 ביים ציימונגס-הענדלער.

834

אַבריוזהאַלבער פערקויפט איך 2 היפּאָטעקן

Pr. 1234 № 1405 און Pr. 4174 № 259

צו ערפאַהרען האָטעל „SAVOY"

צימער 210 פון 4—7 אָוועגד.

829

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	2—3 11—10 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	2—1 11—10
ד"ר גאָלדשטיין-פּאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	3—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	5—4 12—10
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבורטס-הילף	6—5 1-11½
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייט. 5-4 זונ.	2—1
ד"ר ווינבערג	אינג. הערץ, לונגען-קר.	7—5½ 1-11
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6—4 12—10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—5
ז. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-מעדיצינהיילונג, צאָהן-פּלאָמבען, קאָראָנען, מאָסטען א. א. וו. בייַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

דורכלייכטונג פון אַלע קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאָרך) ... פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעדיצינישע אָנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג. וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוועגד

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

גאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 17 הויף גאַנג זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויך אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילע און קאַרנע אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד-גמינע, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאָראָוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט-קאָנסולענט.

לעבער מאַשינאָווע

ווערען אָנגענומען אויסצונייען צו ביליגע פרייזען

ג. נאָרדמאַן צעגעלניאַנאַ 29

Dr. med.

Wolf Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זגערזשער 11 טעל. 34-72

Dr. J. Lipszyc

Lipowa 36, tel. 74-94

(róg 6-go Sierpnia)

אינערליכע און קינדער-קראַנקהייטען נעמט אָן פון 10-9 פרימיטאָג און פון 5-3 נאָכמיטאָג.

740

קוואַליפיצירטע

שטריקערס

ווערט געזוכט פון זאָפאָרט אין דער סוועטער-פאַבריק זגערזשער 30a פראָנט 1-טער שטאָק.

938

2 קוואַליפיצירטע

שטריקער-אַרבייטער

ווערען געזוכט ביי מ. גרינבערג פּאָלנאָצנאַ 11

אַ קוואַליפיצירטע

קראַפּט=שפּולערין

ווערט געזוכט ביי ה. גרינבערג קילינסקי 34.

ס'ווערט געזוכט

אַ מענער בעשטעלט קוואַליפיצירטער

שטיק-אַרבייטער

אין אַ וואָכען=מענש פון זאָפאָרט ביי רודניצקי, ושגאָווסקאַ 47

ס'ווערען געברויכט אַ גוטער מאַשינער צו קירזשנער=אַרבייט ווי אויך אַ געזעלען. צו מעלדען זיך אין פוטער-געשעפט גלובנאַ 9 ביי גנאַט.

אַ געוועלב

מיט 2 שטובען און אַ קיך אין שענסטען צענטרום פון שטאָט איז פון זאָפאָרט איבערצוגעבען.

צו ערפאַהרען אין אַדמינ.

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און פאָרמען די אַנאָנסען אין דער פּעריאָדיק נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען ביי טאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער ריים 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4
נאָכ'ן טעקסט—1 „ „ „ „ 15— „ „ „ „ 7
... דער שפּאַלט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Majer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. ...

Czcionkami i druk. „Majer Folksblat", Piotrkowska 29.